La Escena Catalana

NÚMERO 326

50 cèntims

MARIA VILA, protagonista de "La veïna del terrat"

(Fotog. Massana)

Gastón A. Màntua

La veïna del terrat

Sainet barceloní en 3 actes

GASTÓN A. MÀNTUA

LA VEÏNA DEL TERRAT

SAINET BARCELONÍ EN TRES ACTES

ESTRENAT AL TEATRE CATALÁ ROMEA, EL DIA 17 D'OCTUBRE DE 1930

REPARTIMENT

Maria	Maria Vila.	*Andalet*	Jaume Capdevila.
Elena	Antonieta Morató.	*Tomeu*...	Lluís Orduna.
Donya Sandàlia	Angela Guart.	*Andreu*...	Pere Ventayols.
Lota	Maria Lozano.	*Senyor Gassol*	Antoni Strems.
Tina	Isabel Pujol.	*Agustinet*	Manuel Amorós.
Senyora Melitona	Enriqueta Serra.	*Senyor Bosch*	Pere Martí.
Una serventa	Dolors Bofill.	*Pepet, el Vigilant*	Joaquim Viñas.
Eugeni...	Pius Daví.	*Senyor Romà*	Lluís Carratalà.
Don Pere	Pere Cabré.	*Don Camil*	Cebrià Arboix.

Direcció a càrrec de PIUS DAVÍ

A
MARIA VILA i PIUS DAVÍ
genials creadors
d'aquest sainet
Coral homenatge de
GASTÓN A. MÁNTUA

Aquesta edició correspon al número 326 de LA ESCENA CATALANA

■ ■ ■

ACTE PRIMER

Interior d'una botiga de farmàcia moderna i d'elegant installació en un carrer de l'esquerra de l'Eixampla. Porta de la botiga entre dos aparadors en l'angle dreta; portes a dreta i esquerra del foro que donen a la rebotiga; davant d'aquesta, gran taulell agafant quasi tota l'escena. En lateral esquerra, porta que dóna a l'escala de la casa. Per totes les parets, estanteries; una luxosa vitrina amb articles de perfumeria fina, entre la lateral esquerra i el cap del taulell corresponent; prop d'aquesta, el cromo, de tamany natural, de la nena dels «chiclets». Una bàscula mèdica prop primer terme dreta, banquetes davant de les estanteries. Anuncis i quants objectes cooperin a donar el millor ambient a l'escena queden a gust del director. En alçar-se el teló estan per tocar les dotze de la nit i a punt de tancar la botiga. Se sent una orquestra de carrer que es suposa fa ball en un de per allí a la vora. Com és natural, havent-hi ball de carrer té d'ésser una nit d'estiu.

En escena AGUSTINET, *el practicant, està preparant una recepta darrera del taulell, picant nerviosament al morteret. En una banqueta de la dreta, seu una* SERVENTA *que espera la despatxin. En les banquetes de l'esquerra, formen grup tres habituals que discuteixen la baixa de la pesseta. El vigilant del barri, a la porta, llegint el diari a la llum dels aparadors, intervenint de tant en tant amb els financiers de taula de cafè que volen arreglar la situació del país des del fons d'una botiga.*

BOSCH (*Llegint.*)—«El Banc d'Espanya és el que feta l'estabilització ha de tenir cura de la defensa de la nostra estabilitat. A tal efecte cal preparar un conveni entre l'Estat i el Banc, que ompli els buits existents en l'actual llei d'ordenació bancària». (*Parlant.*) Aquest estòmac... ai!... me'n farà veure de totes.

CAMIL.—Li fa molt mal?

BOSCH.—Ja ho crec. (*Treient-se un paquetet de la butxaca posa una mica de bicarbonat en el palmell de la mà i se'l pren sense aigua ni res i segueix llegint.*) L'establiment del patró or, en una de les seves formes, ha d'ésser el moment final de la reforma monetària espanyola. J. M. Tallada.» (*Parlant.*) Això, això està ben dit!

CAMIL.—No estic conforme.
BOSCH.—Per què?
CAMIL.—No és prou radical.
ROMA.—Però no es pot negar que aquesta enquesta de la «Publi» sobre el problema monetari espanyol, és una cosa interessantíssima.
AGUSTINET (*Des del taulell.*)—Senyor Romà, digui-els-hi si es veuen en cor d'arreglar el meu, de problema monetari.
ROMA.—Tu, ves pastant l'ungüent de llangardaix i no t'hi atabalis que no hi entens res. Això és per financiers, no per deportistes.

(*Els tres habituals segueixen comentant entre ells.*)

SERVENTA (*A Agustinet.*)—Encara no està, això, jove?
AGUSTINET.—Li he dit que tornés d'aquí mitja horeta.
SERVENTA.—No tinc ganes de pujar i baixar més l'escala. L'he pujat al menys quinze vegades, avui.
AGUSTINET.—Així conservarà la línia, dona.
SERVENTA.—Però no conservaré els peus que em fan un mal que no m'hi veig.
AGUSTINET.—Ara estarà de seguida.
SERNEVTA.—Quina calor- (*Esbufegant.*)
AGUSTINET.—Agafi un vano, dona; aquí rai; per falta de vanos... (*Va manipulant la fórmula picant en el morteret.*)

(*Se sent un batiment de mans amb el que avisen al Vigilant des d'una cantonada.*)

VIGILANT.—«Voy!» (*Entra ràpidament amb el diari a la mà, anant cap als del grup.*) Aquí, aquí ho he trobat això que els hi deia.
BOSCH.—Quin diari és aquest. «El Liberal», però si això juraria que ho vaig llegir al «Diluvio».

(*Tornen a trucar al Vigilant.*)

VIGILANT (*Atabalat amb la seva dèria.*)—Va! Segueixo amb lo que els hi he dit abans. Cap com la «Veu». Es el més enterat, la «Veu» del dilluns.
CAMIL.—Si, vagi-la a cercar...
VIGILANT.—Jo la tinc, home; tot seguit s'atabalen, vostès.
ROMA.—Ara m'agradarà; veurem qui tenia raó.
BOSCH.—Jo no vull dir res...

(*El Vigilant comença a treure diaris del pit, que hom diria que és una rotativa. Tornen a trucar i cridar-lo.*)

VIGILANT.—Va!
ROMA.—Que fa, home de Déu? Que es despulla?
VIGILANT.—Es per la bronquitis, no hi ha res com això: el paper de diari als «palmons» fa miracles. Rigui's vostè de totes aquestes potingues. (*Per les estanteries.*)
CAMIL.—I no s'ofega amb aquesta caló?
VIGILANT.—Lo que guarda del fred guarda de la caló. (*Forfollant pel pit i traient diaris.*) Ai carat! L'hauré perdut? Sí... sí... Si no és aquest tampoc... calli si... res... l'he perdut.

(*Tornen a trucar més aprop.*)

AGUSTINET.—Pepet, que us criden!
VIGILANT.—Ja ho sento. Em sap greu perquè estaba molt rebé.

(*Tornen a trucar.*)

AGUSTINET.—Contesti, home!
VIGILANT.—Mal llamp. Hauré perdut aquesta «Veu». L'he perdut... Si. Ah! No! Tingui, aquest és. (*Que l'ha trobat.*) Ja torno.

Entra la senyora MELITONA *desesperada.*

MELITONA.—Que hi ha el vigilant? Vaja, Pepet, què feia que no contestava?
AGUSTINET.—Havia perdut la «Veu».

(*Mutis Pepet amb la senyora Melitona. Els habituals queden llegint i comentant baixet.*)

SERVENTA (*A Agustinet.*)—Encara no està? Au, cuiti, que em farà florir.
AGUSTINET.—Ai, caram... escolti: per què no se'n va a ballar? No sent com les hi recargolen.
SERVENTA.—Fa massa calor aquest vespre!

(*Agustinet va seguint la música amb el morteret i es pica els dits.*)

AGUSTINET.—Ballant tindria fresca.
SERVENTA.—No li he dit que em fan molt mal els peus? No sé pas què hi dec tenir. Què m'hi podria fer?
AGUSTINET.—Escolti... que ja ha provat de rentar-se'ls?
SERVENTA.—Es veu que és molt de la broma, vostè.
AGUSTINET.—Molt! Faig molta broma jo sempre. Miri si en faig. (*Va picant en el morteret.*)

Entra MARIA, *per l'angle dreta, amb una ampolleta a la mà.*

MARIA.—Bona nit; cuiti, Agustinet. Posi'm piridina aquí. Cuiti, que vaig molt de pressa.
AGUSTINET.—Hola, aixerida.
ROMA (*A Maria.*)—Però és que ja apunta l'auba que comencen a sortir les orenetes.
MARIA.—Mira quanta galania i quines coses més boniques que sap dir aquest senyor.
ROMA.—Les que he dit, nena; les que he dit.
CAMIL.—Era un tremendo, aquí on el veu!
ROMA.—Déu n'hi do, Déu n'hi do. Ja vaig fer malet; ja vaig fer malet!
MARIA.—Cuiti, Agustinet, despatxi'm; que he deixat l'avi que se m'està ofegant, el pobre. Avui passa una nit que fa pena...
AGUSTINET.—Es que no corre una gota d'aire, que no ho veu.
CAMIL.—Miri, simpatiquíssima: jo no m'alegro mai del mal de ningú, però de l'asma del seu avi, quasi que sí.
MARIA.—Ai, mal cor!
CAMIL.—Així la veiem sovint, bufona.
ROMA.—Com un raig de lluna plena!
MARIA.—Mira que tal...
CAMIL.—Que no ho sap, divinitat, que vostè és la fada de la nit que porta la seva frescor ubriagant, a n'aquest catau de l'alquimista.
MARIA.—Això, quan jo era petita em sembla haver-ho llegit en el Patufet.
BOSCH (*Que fins ara ha estat llegint sense intervenir per res en el diàleg, diu, enfuris-*

mat.)—Vaja, no hi ha res a fer amb vostès. Estem tractant d'un assumpte de vida o mort per l'economia nacional i vostès... ai aquest estómac! *(Prenent el bicarbonat amb els dits del paquetet que porta.)* Així són els homes d'aquest país. Veuen una escombra amb faldilles i tot se'n va a rodar!

MARIA.—Home, moltes gràcies

BOSCH.—No parlo per vostè, senyoreta, bé ho sap Déu que d'una cara tan gitana com la seva varen modelar la Macarena de Sevilla... Ai... l'estòmac... Ai... ai... ai...

MARIA *(Amb ansietat.)*—Que li fa molt mal?

AGUSTINET.—No, dona; és que ara li cantarà una «saeta».

(Els del grup tornen a comentar entre ells.)

MARIA.—Estan molt d'humor aquesta nit, vostès. Cuiti, Agustinet; cuiti, que el pobre avi...

AGUSTINET.—De seguida estic per vostè.

MARIA *(A Agustinet.)*—Sap el nitrit d'amil, doncs ni els mils; el mateix que aquelles cigarretes de fulles d'estramoni i belladona que em va preparar l'altre dia, tampoc li han fet res. Quan li va passar l'ofec, ho va tirar tot en l'aire, i ens va dir que una altra vegada en comptes d'aquella brutícia li portéssim caliquenyos.

AGUSTI.—Vaja...

MARIA.—Que no hi és el senyor Martí?

AGUSTINET.—Que no ho sap que no hi és quasi mai per aquí; només vé a l'hora de registrar la registradora.

MARIA.—Doncs l'altra tarde hi era... Per cert que li vaig quedar a deure sis rals.

AGUSTINET.—Va ésser una bona casualitat que el trobés. Quin «corrido» n'hi ha d'ell! Ara que jo amb els seus fóra pitjor.

MARIA.—Es clar... Escolti... la Piridina li he de posar amb un mocardor o amb una cullera?

AGUSTINET.—Com vulgui.

MARIA.—Unes vuit gotes, veritat?

AGUSTI.—Sí; vuit o nou.

MARIA.—Ai, cuiti; per Déu!

AGUSTINET.—Estic acabant amb aquesta noia. *(Per la Serventa.)* I de seguida estaré per vostè.

SERVENTA.—Ja ho pot dir que està acabant amb mi, però és la paciència.

AGUSTINET.—Calli, rondinaire: no veu que ha tingut d'anar al foc.

SERVENTA.—Jo també. I que ja estic fregida i tot, ja veu.

AGUSTINET *(A Maria.)*—Escolti, però, i aquell aixarop que li vaig fer abans d'ahir?

MARIA.—Aquell licor de Fowler a base d'arsènic?

AGUSTINET.—Sí, que no li ha fet res?

MARIA.—Tampoc ens el vol. Diu que si té de pendre licor, s'estima més pendre l'anís del Mono.

ROMA.—Però, escolti; que estudia farmàcia, vostè, senyoreta? Veig que en sap un rengle de l'art d'aquestes potingues.

MARIA.—No, senyor; però són deu anys que la ballem amb l'avi. Deu anys ofegant-se; deu anys! Ja ho veu, i vostè vagi's fiant de la gent que diu que per ofegar-se amb cinc minuts n'hi ha prou.

SERVENTA *(Anant al taulell.)*—Encara no està?

AGUSTINET.—Sí, dona; l'última remenadeta i llestos. *(Per la medicina.)*

MARIA *(Que va tafanejant pels aparadors.)*—Escolti, en acabat em posarà colònia d'aquella però que no estigui esbravada com la darrera.

AGUSTINET.—Esbravada! Vostè que se li va xuclar tot el perfum.

MARIA.—Sí? Mira que aixerit!

AGUSTINET *(A la Serventa, després d'embolicar l'ampolla de la medicina.)*—Tingui; són tres cinquanta.

SERVENTA.—Vaja, estiguin bons i un altre any ja tornaré a passar l'estiu. *(Mutis.)*

Entra el VIGILANT, *tot decidit i diu als del grup.*

VIGILANT.—Què, ho han vist?

MARIA.—Hola, vigilant, bona nit.

VIGILANT.—Bona nit, senyoreta. Veig que no és pot moure mai d'aquí, vostè.

MARIA.—Ja ho veu.

VIGILANT.—Què fa l'avi?

MARIA.—Va fent si no fos l'ofec maleït!

VIGILANT *(Als del grup i per la conversa d'abans.)*—Eh, què els hi sembla?

MARIA *(A Agustinet.)*—Cuiti, home, cuiti.

AGUSTINET.—Però escolti, simpatiquíssima, tant malament hi està aquí?

MARIA.—Es que tinc molta pressa.

AGUSTINET.—Més en tinc jo, que he de tancar la botiga i me n'he d'anar a entrenar.

MARIA.—A entrenar?

AGUSTINET.—Pel boxeix. Jo, aquí on me veu sóc pugil, *amateur*, no professional. Que ja han tocat les dotze, vigilant?

VIGILANT.—Fa un moment.

AGUSTINET.—Doncs feu favor de començar a baixar la porta, si us plau.

(El Vigilant es disposa a fer-ho. Agafa la barra i tot passant diu.)

VIGILANT.—Aquí on el veu, parla amb un rival de l'Uzcudum.

AGUSTINET.—Qui sap, qui sap?

MARIA.—I ara es té d'anar a entrenar?

AGUSTINET.—Sí, que m'han retat.

MARIA.—Retat? I això què és?

VIGILANT *(Que se'n torna al grup després de baixar mitja porta.)*—Això és una cosa que a l'endemà que li fan no vingui pas a comprar àrnica, perquè no en trobarà ni una gota.

AGUSTINET.—Rieu-se'n, rieu-se'n, vós... Però si jo m'hi dediqués de ferm, aquí on me veuen fóra un as!

VIGILANT.—Fóra un as, aquí on el veu! Ara, despedeixi-se'n per sempre el primer dia que surti al ring amb professionals, perquè no el veurà mai més.

AGUSTINET *(Donant-li l'ampolla a Maria.)*—Tingui, tingui i deixi'ls dir.

VIGILANT.—De la primera pinya me'l borraran del cens.

MARIA.—Ai, pobret. Bona nit. *(Mig mutis.)*

AGUSTINET.—Que no vol la colònia?

MARIA.—No, no tinc temps. Arregli-me-la per demà al dematí. Allí a les deu la baixaré a cercar.

AGUSTINET.—Que no té d'anar a la «Física»?

MARIA. — Faig vacances. Tingui. *(Pagant-li.)* Bona nit tothom.

(El senyor Bosch i el Vigilant que parlen amb entusiasme contesten a Maria maquinalment,

com el senyor Camil. Romà deixa el grup per dir unes gentileses a Maria.)

ROMA.—Ja se'n va, guapíssima? Vol que l'acompanyi?
MARIA.—Gràcies. Estic aquí al costat. Bona nit.
ROMA.—Potser l'espera el xicot?
MARIA.—No en tinc.
ROMA.—No en té?
MARIA.—No, senyor. Vaja, no en trobo.
ROMA.—Mentiderota! Em vol a mi?
MARIA.—Es massa gran! Bona nit.
ROMA.—Però si sóc una criatureta.
MARIA.—Menys encara; me li podria agafar el sarrampió i figuri's quina feinada em donaria.
ROMA.—A mi el sarrampió només m'agafa veient nenes tan remaques com vostè i el dia que facin reina de la bellesa a la «Física», digui-m'ho, que el meu vot i els dels meus amics seran seus o jo perdo el nom que em dic.
MARIA.—Moltes gràcies; ho tindré present.
ROMA *(Oferint-li la mà.)*—Servidor.
MARIA *(Encaixant.)*—Servidora.
ROMA.—Paraula!
MARIA.—Paraula.
CAMIL.—I per nosaltres no hi ha res?
MARIA *(Deixant el grup.)*—Per vostès les meves simpaties.
ROMA.—Per simpatia la seva; encisadora!
CAMIL.—Divina!
VIGILANT.—Xamosa. *(Que encara que Vigilant sent admiració per la formosor.)*
AGUSTINET *(En el comble de l'entusiasme traient-se la bata blanca i llençant-li als peus.)*—«Pisa, morena!»
MARIA *(Mutis ràpid.)*—Ai, Déu meu, l'avi!

(El senyor Bosch que ha continuat llegint el diari s'aixeca indignat abunyegant-lo i fentne una bola.)

BOSCH.—Fa fàstic! Es indignant!
AGUSTINET.—Senyor Bosch!
BOSCH.—No tenim financiers, i en Cambó no s'hi vol ficar... i lo que és més trist: no podem trobar mai l'home del moment! Pobra pesseta.
VIGILANT.—No s'hi amoïni, senyor Bosch, que no ho arreglarem nosaltres això de la pesseeta.
AGUSTINET.—A mi, que baixin o pugin... Cada fi de mes tinc les mateixes.
BOSCH.—No tenim solució.
AGUSTINET. — Ja em dispensaran, però he de tancar, que ja han tocat les dotze.
BOSCH.—Sí, anem, anem.
CAMIL.—Anem i no s'hi amoïni; cregui'm. *(Al senyor Bosch.)*
ROMA.—Fins demà.
BOSCH.—Posa'm una mica de bicarbonat, Agustinet... Què es pot esperar d'un poble que no té amor a la producció nacional, ni a l'economia nacional? Res! Som un país d'abúlics... de taüls... de taüls morals. Què es pot esperar d'un poble on el millorament social del ciutadà està xifrat amb un lletreret que diu: «Decimos a tres pesetas»!
CAMIL.—Cregui'm, anem, i no s'hi acalori, senyorr Bosch.
VIGILANT.—Si que fa molta xefogor aquest vespre.
AGUSTINET *(Donant-li el paquetet de bicarbonat.)*—Si vostè va a Madrid el fan ministre d'Hisenda!
BOSCH.—Tot podria ésser, no et creguis, que altres més rucs que jo ho han estat.
AGUSTINET.—Vol dir?
ROMA.—Com t'ho dic. Vaja, bona nit. *(Fent mutis i quan és a la porta, després de pendre un grapadet de bicarbonat, diu a Agustinet.)* Et dec quinze cèntims; sents?

(Mutis els tres habituals.)

AGUSTINET.—Es clar que aquest senyor hi pot creure amb l'economia nacional!
VIGILANT *(Disposant-se a tancar.)* — Que no crida a l'Andalet?
AGUSTI.—No me'n vaig pas, encara; que vagi dormint... *(Va a darrera del taulell i es treu uns grossos guants de boxeix.)* Escolteu, lligueu-me això, si us plau.
VIGILANT.—D'on surt amb aquesta xeixa?
AGUSTINET.—Uns guants de boxeix! Vull veure com me van. Lligui. *(Posant-se'ls.)*
VIGILANT.—Així? *(Lligant.)*
AGUSTINET.—Més fort, més... més...
VIGILANT.—Esperi's, que per fort no es queixarà; vaig ésser Guardia Civil a Cuba. *(Se sent que truquen al carrer.)* «Moléstese mi amito!» *(Amb accent cubà.)* Té, encara em creia que hi era. Va!
AGUSTINET.—Ara l'altre.
VIGILANT.—Apa ben fort. *(A l'anar-se'n corrents a obrir es torna a sentir trucar amb el popular pam, patapam, pam, pam, pam.)* Va!
AGUSTINET *(Marcant punts de boxeix.)* — Nas de barraca, Sant Boi! Andia. Un croxet! Un directe al fetxe... Un upercut... No que això ha estat un cop baix.

Tot marcant com si fes un combat. Entra ràpidament MARIA.

MARIA.—Ai, cuiti, per Déu, Agustinet. Faci'm uns cigarrets d'aquells per l'asma Eh? Què fa amb això? *(Pels guants.)*
AGUSTINET.—Em probava aquests guants.
MARIA.—Cuiti, per Nostre Senyor; ai pobre avi! Faci'm uns cigarrets.
AGUSTINET.—Desfaci'm els guants primer, perquè amb aquestes manetes, fer el cigarret ho veig difícil.
MARIA *(Probant-ho.)*—Ai que és fort... no puc...
AGUSTINET.—Tiri, dona.
MARIA.—Oh! Tiri, tiri...
AGUSTINET.—Però i la Piridina, que no li ha donat?
MARIA.—Me l'ha tirada entre cap i coll. Si em descuido...
AGUSTINET *(Veient que no els hi pot desfer.)*— Quina poca traça té...
MARIA.—Si no puc...
AGUSTINET. — Esperi's, cridaré a l'Andalet. *(Anant cap a la segona lateral esquerra.)* Andalet... Andalet...
MARIA.—Oh! Si se'n va no farem res.
AGUSTINET *(Cridant.)*—Andalet!

*De l'interior de la rebotiga se sent una veu fonda. Es l'*ANDALET, *que segueix mig adormit encara; surt en cos de samarreta i pantalons, posant-se una bata.*

ANDALET.—Què hi ha?... Què passa?... Que són aquests crits?

AGUSTINET.—Cuiteu que m'han lligat.
ANDALET (*Sense veure'l i esverat.*)—I li han pres els quartos del calaix?
AGUSTINET. — No, home; que m'han lligat aquests guants malament.
ANDALET (*Al veure'ls.*)—Bones tardes. Ai! Bon dia! Bona nit!
MARIA (*Que encara està provant.*) — Ai Déu meu, i tanta pressa com tinc!
AGUSTINET (*Donant una mà a l'Andalet.*)—Teniu: veiam si podeu. (*Roman amb els braços estirats com un Sant Crist, mentre Maria prova de desfer-n'hi un i Andalet l'altre.*)
ANDALET.—Si aquí hi ha com un nus...
MARIA.—Suo d'engúnia... Digui on són els cigarrets, que els agafaré jo mateixa.
AGUSTINET.—S'han acabat. Els hi tinc de fer.
ANDALET.—Ja ho veig difícil!

Entra el VIGILANT, *que al veure'ls amb aquell atabalament, diu.*

VIGILANT.—Que l'han de posar en un paller?
AGUSTINET.—Ai, Pepet, cuiteu. Que vós us en heu assegurat!
VIGILANT.—Deixi'm. (*A Maria i a Andalet.*) Deixi'm: poca traça... Vaja ho veuen. (*Treientlos-hi en un tancar i obrir d'ulls.*)
ANDALET (*Amb astorament.*)—Que havíeu anat amb el Caballero Gurt, vós?
MARIA (*A Agustinet.*)—Cuiti; faci'm els cigarrets!
AGUSTINET.—Tingui, que prengui això el seu avi.
MARIA.—Això què és?
AGUSTINET.—Atropina amb injectables. Vagi, veurà com li passa.
MARIA.—Vol dir que li anirà bé?
AGUSTINET.—Sí.
MARIA.—Veiam, doncs i bona nit. Ja tinc la clau, ja, Pepet. Bona nit (*Des de la porta.*) Ah! Ja li he donat les gràcies, veritat, Agustinet?
AGUSTINET.—Sí, bufona; és igual...
VIGILANT.—Vostè sense dir res les escampa; que fa més, aixerida!
MARIA.—Mareta meva, com està el barri. Bona nit. (*Mutis ràpid.*)
ANDALET.—Això us donarà pa... Es clar que hi han tants robos!
VIGILANT.—Es una mossa com un sol.
ANDALET.—Ara que em sembla que per dintre hi porta un misteri. Jo ja li he fet el «pranòstic».
VIGILANT.—Voleu dir? Ca...
ANDALET.—Ja en parlarem.
AGUSTINET (*Indicant la primera esquerra.*)—Obrirà per aquí l'escala, veritat, vigilant?
VIGILANT.—Sí.
AGUSTNET (*Que ha anat fent el paquet dels guants, a Andalet.*)—Espolseu un xic això i no us adormiu, ara, que a lo millor podria venir el senyor Martí.
ANDALET.—Don Eugeni? Al menys deu ésser a Pekín. Ara que ja li he fet el «pranòstic» també i vulga Déu que m'equivoqui però amb la fúria que porta l'auto, un dia es farà un trenca-closques per una carretera.
VIGILANT.—Ell rai que no li costaran res les medicines.
AGUSTINET.—Apa, anem.
VIGILANT.—Anem.
AGUSTINET (*A Andalet.*)—Sobre tot, eh?
ANDALET.—Passi ànsia. Esperi's que quan és tancada l'escala, de la clau d'aquí me'n cuido jo.
AGUSTINET.—Apa, obriu, doncs.
ANDALET.—Aquesta porta, un cop han tocat les deu, ja no s'obre per ningú, fóra els de casa. Ordre de l'amo.
AGUSTINET.—Vaja, bona nit!

(*Treu la clau de darrera el taulell i surten Vigilant i Agustinet per primera esquerra. Andalet torna a tancar. Treu la clau i la deixa per qualsevol recó. Es fa l'efecte que la desa bé.*)

ANDALET.—Perquè després me'n recordi. (*Agafa el plomall; sense dir res neteija un xic el taulell; prova els «chiclets» i al passar el plomall pel cromo de la nena del «chiclet, diu:*) Totes tindríeu d'ésser així Que no et poguessin fer l'«ancuantra». (*Apaga els llums deixant una xinxeta que queda encesa i diu tot fent mutis pel foro.*) Bona nit, cargols.

Roman l'escena uns moments sense ningú, interrompint la quietud de l'interior els acords de l'orquestra que fa ball de carrer per allí prop. Se sent trucar de mans i el Vigilant que diu Va!, *sentint-lo passar amb el soroll de les claus a l'anar de pressa. També se sent gent que passa parlant i rient, homes i dones i com si s'aturessin un moment davant de la porta. Després la botzina i el soroll d'un cotxe que ha parat allí mateix. Altres enraonaments i aixecant la porta entren en escena* ELENA, EUGENI *i el senyor* GASSOL,

EUGENI (*A Elena.*)—Entra un moment... Seu. (*Encenent els llums*)
ELENA.—No, no, que tinc pressa, que és molt tard!
GASSOL.—Però si amb el seu cotxe hi estarà un segon, Elena.
ELENA.—Que es pensa que em vull matar com aquest. (*A Eugeni.*) Cuita, dóna'm aquest Manual d'Obstetricia, que me'n vaig.
EUGENI (*Anant a la rebotiga.*)—Vols el d'en Magrier?
ELENA.—Sí; el que va editar l'Espasa... Figuri's, senyor Gassol, que he dit als papàs, que fóra cosa de mitja hora, per a provar el nou Crysler de l'Eugeni i aviat en farà una i mitja que hem sortit de Sant Sebastià.
GASSOL.—No s'impacienti, Elena.
ELENA.—Després amb l'Andreu vàrem quedar que quan acabés un informe que està fent i el fa vetllar moltes nits, ens hi aniria a trobar.
GASSOL.—Pel seu xicot no s'amoïni. Ja sap que és un panxa-contenta; sempre arriba a misses dites.
ELENA.—Tot lo que vulgui però és un noi molt formal i molt seriós, de lo que no corre avui dia i calculi vostè si no em trobava... i després el papà... (*Torna Eugeni de la rebotiga.*) Portes això? (*Pel llibre.*)
EUGENI.—Sí, ara l'està cercant l'Andalet.
ELENA.—Ves que em dirà el papà. (*Deixa el seu renard damunt d'una banqueta primer terme dreta.*)
GASSOL.—Dongui'm la culpa a mí; que també sóc home seriós jo.

ELENA.—Vostè seriós? Vol dir que me'l tinc de creure.

GASSOL.—Escolti, Elenita; què ha vist en mí per dubtar-ho?

ELENA.—No, no he vist res. A vostè, senyor Gassol, el tinc per un dels homes més cavallers, més simpàtics i més «charmants» que conec... però és amic d'aquest...

EUGENI.—Tu, a mí no m'emboliquis!

ELENA.—Quin parell!

EUGENI.—Ets injusta, Elena; l'amic Gassol és un senyor reposat; un home d'anys...

GASSOL.—No masses, eh? En vaig fer quaranta dos...

EUGENI.—Abans de la Dictadura.

GASSOL.—No, no hi passo.

EUGENI.—Demés, aquí on el veus, és un apòstol. Veritat que no ho sembla? Doncs és un màrtir de la caritat, tresorer de la Germandat de la Guia i Protecció Nocturna.

ELENA.—Quina Germandat és aquesta?

GASSOL.—Una que hem fundat uns quants cors altruistes. Aquest és el president. (*Per Eugeni.*)

EUGENI.—Tens de saber que tots els dimarts i els divendres de cada setmana, està de guàrdia tota la nit eixugant llàgrimes, eixugant misèries, eixugant penes. Que això no és un home... Això és una tovallola russa. Portant la seva almoina a les golfes del necessitat.

ELENA.—I precisament de nit ho té de fer?

EUGENI.—De nit, que no és vist per ningú.

GASSOL (*Sentenciós.*)—Que la mà dreta no sàpiga mai lo que fas amb l'esquerra!

ELENA.—Mira que tal! I així, vostè, totes les nits, fóra de casa.

GASSOL.—Els dimarts i els divendres!

ELENA.—I la seva senyora?

GASSOL.—S'adorm escoltant «El Sexteto de la Estación».

ELENA.—I a ella no li estranya aquest sacrifici?

EUGENI.—Es que jo li vaig fer entendre que això li era molt necessari per la seva nefritis.

GASSOL.—Aquest m'ho va arreglar. Es el que m'ho arregla tot. Em va visitar...

ELENA.—Tu!

EUGENI.—Sí, jo.

ELENA.—Deu ésser l'únic malalt que has visitat d'ençà que vas acabar la carrera.

EUGENI.—Ja ho pots dir i encara de franc!

ELENA.—Quina genteta!

EUGENI.—Vaig dir a la seva senyora que per la seva hipertensió arterial, millor que les aigües de Sant Hilari, li aniria bé rebre la serena de la nit, com més estona la pogués aguantar.

ELENA.—I s'ho va creure?

EUGENI.—I és clar, dona. No hi ha qui pren banys de sol? Doncs, jo els hi re receptat de lluna.

ELENA.—Saben, senyors meus, que estan fets un parell de «barres».

GASSOL (*A Eugeni.*)—Veus, que et dic jo, sempre!

ELENA (*A Eugeni.*)—Ja fas bé de no volguer-te casar, tu. I vostè, senyor Gassol, que jo el tenia per un home intangible!

(*Truquen un cop sec ben fort a la porta de ferro i se sent la veu de l'Andreu des del carrer.*)

ANDREU.—Obra, Eugeni, cuita!

ELENA.—El meu xicot! Ai Déu meu! Pobra de mí!

EUGENI (*Imposant-se.*)—Calleu; no feu soroll.

*Surt l'*ANDALET *des del fons de la rebotiga amb una rastrallera de llibres que fa por.*

ANDALET.—Què hi ha? Què hi ha?

(*A grans crits. Eugeni corre a tapar-li la boca i amb el surt que li dóna tots els llibres van per terra.*)

ANDREU.—Obra, Eugeni; que ja sé que hi ets!

ELENA.—Però què hi deu venir a fer, aquí?... Déu meu! Potser... Si em trobava.

GASSOL.—Poc a poc que està amb dos cavallers i ara sí que parlo seriosament.

ANDREU.—Obra!

EUGENI.—Espera't que estic dormint!

ANDREU.—Estàs dormint i parles?

EUGENI.—Sí... és que somnio alt.

ELENA.—Cuita...

EUGENI.—Vina. (*Portant-la cap a la primera lateral esquerra i veient que no hi ha la clau, a Andalet, que està recollint els llibres.*) Qui té la clau d'aquesta porta?

ANDALET.—La clau, jo... Però ara no sé què me n'he fet...

EUGENI.—Ets un tros de bèstia; ves-te'n del meu davant.

GASSOL (*A Elena.*)—Vingui amb mí, nena. (*Volguent portar-la a la rebotiga.*)

ELENA.—Ah! No, aquí no m'hi fico; hi han masses rates... Ah! (*Veient el affiche de la nena del «chiclets».*) Espera't; obra'l i despatxa'l de seguida. (*S'amaga al darrera del cromo.*)

ANDREU.—Obra, home, que et convé molt.

EUGENI.—En canal, t'obriria, imbècil.

GASSOL (*A Eugeni.*)—No te l'escoltis gaire, que és molt pesat. (*Mig mutis a la rebotiga.*)

EUGENI.—Tu també t'amagues?

GASSOL.—Tu diràs; quan sigui fora crida'm. No estic per llaunes. Que les hi aguanti qui vulgui. (*Mutis a la rebotiga.*)

EUGENI (*Obrint la porta.*)—Entra, home, entra.

ANDREU.—Perdona, noi. Ja sé que no són hores d'anar a trobar cap amic, quan està tancat, però... Calaverot... (*Tot llambregant per allí.*) Tu no estaves sol... No em diguis que no... Qui hi tens, aquí? La Mary? L'Isabel?

EUGENI.—Estava sol. Bé, què hi ha?

ANDREU. — Es molt greu i t'interessa força! (*Veient el renard que s'ha deixat Elena damunt de la banqueta, en el que hi porta una camèlia de pell de serp, d'aigua.*) Ah! Estaves sol? I de quant temps ha portes renard? I amb una camèlia de pell de serp d'aigua. Així mateix n'hi vaig portar una, de París, a la meva xicota.

EUGENI.—Aquest hivern han estat molta moda.

ANDREU (*Que ha agafat el renard.*)—De Chez Patou, 175 francs. També en vaig portar per la Mary i per la Lina. A propòsit, noi: la vaig trobar l'altre dia a can Llibre amb en Guardiola i està esplèndida. Com està la Lina, noi! (*Flairant el renard.*) El perfum no m'agrada... Això és... «Mon seul ami» de casa Isabey. Faubourg Saint Honoré, 26. Dos cents cinquanta francs. La meva xicota també la gasta però quan hem de sortir junts no se la posa perquè em molesta extraordinàriament.

EUGENI.—Bé, però escolta: Has vingut per fer-me un inventari o per dir-me quelcom que m'interessa?

ANDERU.—Es cert, amic meu; però ja ho saps. Jo en qüestió de faldilles sóc un perdiguer... No hi puc fer més... Doncs com te deia...

EUGENI.—Però si encara no m'has dit res!

ANDREU.—Ah! No? Ara veuràs. Aguanta't!

EUGENI.—Què vols dir?

ANDREU.—A qui tens viatjant per Europa, fa quatre mesos, després de viure molts anys a Montevideo?

EUGENI.—Al papà amb la seva governanta.

ANDREU. — Doncs, tinc de fer-te saber que el tens molt més aprop del que et creus!

EDGENI.—No pot ésser... Si la darrera carta que vaig rebre era de Berlín i em deia que sortia per Hamburg a embarcar-se cap als fiords de Noruega.

ANDREU.—Sí, eh? Doncs aquest migdia jo hi he parlat a Sant Feliu de Guíxols.

EUGENIA.—Andreu! Què dius?

ANDREU.—M'ha dit que et vol donar una sorpresa... Per cert que m'ha deixat parat! Dient-me que té tants desigs de conèixer a la teva senyora i al nen, l'únic que et viu dels vuit que has tingut! Però, escolta... Escolta, cràpula indigne, tu, casat; casat i cap dels amics en sabíem res?

EUGENI.—Ai, Andreu, pel que més vulguis, calla, calla, que sembles, per mi, els quatre genets de l'Apocalipsis.

ANDREU.—Ja ho veus. Casat i carregat de mals de cap. Veus home: per això no em caso, jo. Així sóc feliç. Mentre un és jove, cal mirar-s'ho molt fredament això del Sant Matrimoni. El casori està força bé com a casal de recolliment després d'haver fruit un bell viure. (*Se sent a Elena que estornuda. Andreu que està una mica girat d'espatlles a Eugeni, diu:*) Jesús! Ja t'has refredat!

EUGENI.—Refredat? Una pulmonia, voldria, jo, ara; doble o triple i que se m'emportés.

ANDREU.—No et desesperis, home; que és una desgràcia aquesta que qualsevol hi està exposat.

EUGENI.—Escolta, Andreu. Però això que em dius no és cap broma pesada?

ANDREU.—Com, broma? Que avui, abans del migdia els tens aquí. Millor dit, dintre vuit o nou hores. Tenien el cotxe al garatx amb una petita «panne» i volien sortir avui, a les nou del matí.

EUGENIA.—Gràcies, gràcies, Andreu... i perdona, que no sé on sóc...

ANDREU.—Jo també porto pressa, noi, que tinc la xicota a Sant Sebastià amb els seus pares i es deu cansar d'esperar-me, pobreta! Prou preocupada que està per no haver pogut aprovar totes les assignatures... Figura't com la trobaré. Sort que és de nit i no veurà la platja... que sinó, cada carbassa que veuria fóra un salt al cor.

EUGENI.—Es clar... que sí...

ANDREU.—Mira que voler ésser metjessa amb els calers que té el seu pare... Ah! Veig que tens «Pavots d'Argent». (*Per uns que veu a l'estanteria.*) La última creació d'en Roger i Gallet. Dóna-me'n una capsa. Demà fa anys la Remei i, encara que estem liquidats, li vull enviar una gentilesa, un petit obsequi.

EUGENI (*Obrint la vitrina.*)—Ai, Andreu! Que tu tampoc tens remei!

ANDREU.—Ja no. Hi vaig renyir fa dos mesos. (*Veient la impaciència d'Eugeni.*) Ja me'n vaig, home, ja me'n vaig... No et faré patir més... No he d'ésser indiscret... (*Comprenent que per allí hi ha alguna femelleta amagada, diu, referint-se a l'affiche de la nena dels «chiclets»*). Està bé aquesta mosseta. Quina carona!

EUGENI.—No li toquis la carona! Per Déu!

ANDREU.—Que mossega?

EUGENI.—Pot ser sí!

(*Elena s'apreta ben bé l'affiche al pit, treient les dues mans fora el cartró.*)

ANDREU.—Ah! (*Agafant una mà que ja veu és de carn i ossos.*)—Saps que està molt bé! Sembla talment de debò.

EUGENI.—Sí, està molt bé.

ANDREU (*Mirant l'anell de la mà que té agafada.*)—Una aiguamarina amb puntetes de brillants? Mare de Déu! Tothom porta el mateix!

EUGENI (*Donant-li el paquetet dels pòlvors.*)—Té això i ves-te'n d'una vegada; ja m'ho pagaràs.

ANDREU.—Però, escolta: quant és?

EUGENI (*Treient-lo.*)—No ho sé. Ho vaig rebre ahir. Ves-te'n. Ja m'ho pagaràs. (*Obrint la porta.*)

ANDREU.—Ja me'n vaig... No pateixis... Vaja, adéu, home, adéu i no et posis nerviós. Res home. C'est l'amour... Però que et recordis que al teu pare el tindràs avui aquí i et vol donar una sorpresa. Té molta gràcia això de les sorpreses... (*Rient.*) Ja, ja, ja, ja. Es l'eterna dèria de l'humanitat. Des de les sorpreses de deu cèntims, quan som menuts, fins a les sorpreses de l'amor! Ja, ja, ja (*Mutis rient.*)

EUGENI.—I que és pesat! (*Tancant la porta.*)

ELENA (*Sortint indignadíssima del seu amagatall.*)—La que jo et donaré a tu, de sorpresa, sí que en tindrà de gràcia! Landrú! Sàtir! Però, vostès han vist? Han vist quins homes corren?

GASSOL (*Sortint de la rebotiga.*)—Ja se n'ha anat aquell bútxera?

ELENA.—Si no se'n va l'esgarrapo! Indigne! Indecent! Jo sí que te la donaré grossa la carbassa. Espera't! Te la tindràs d'endur en un camió i fer-hi dos camins! Gandul!

EUGENI.—Però, escolta...

ELENA.—No em diguis res, tu, també. I com ens hem de casar, les senyoretes honorables, amb aquests titelles que corren. Poca vergonya! Pocs modos! Monstre! I per això he estat aguantant dos anys i mig un xicot que es desdejuna amb llomillo amb monjetes i xocolata amb secalls.

GASSOL.—Elenita, calmi's...

EUGENIA.—No et posis així, Elena... Si a tu et passés lo que a mi em passa... què diries?

ELENA.—Ah! Però jo em venjaré; em venjaré!

EUGENI.—Pensa que lo meu és catastròfic!

ELENA.—Veuràs, noi, cadascú se sent del seu!

GASSOL (*A Eugeni.*)—Però escolta, tu; que és veritat lo que he sentit a n'aquest ximple. Ai, dispensi. (*A Elena.*)

ELENA.—Digui! Digui; si jo penso dir-li més encara.

GASSOL.—Es a dir que tu, casat, casat i no ho sabíem.

EUGENI.—Lo que em passa és horrorós. Però, tu, tindràs tard, Elena?

ELENA.—Ja no tinc res! Canalla! (*Per Andreu.*) Després els papàs si veuen que tardo,pensaran que he fet que em portessiu a casa per quedar-me a estudiar. Per altra part, ja tant me fa tot. Bèstol! Amoral! (*Aquests adjectius sempre dedicats a l'Andreu.*)

GASSOL.—Sossegui's; calmi's, Elenita.

ELENA.—Encara vol que que m'hagi calmat més? Si he tingut que fer uns esforços per no sortir a treure-li els ulls!

GASSOL.—No m'ho puc treure del cap! Tu, casat!

EUGENI.—Ja ho heu sentit!

GASSOL.—Però amb qui?

EUGENI.—Amb una xicota mecanògrafa de cal Arnús, orfa, des de joveneta. Hem tingut vuit fills, però solament ens viu l'últim: en Francisquet... Que ara deu tenir dos anys i el tenim amb els didos.

GASSOL.—Vuit fills?

EUGENI.—Portem deu anys de casats!

GASSOL.—Si que has fet feina!

EUGENIA.—Hem tingut dues bessonades.

GASSOL.—I com no m'ho havies dit abans? Em sembla que a un amic com jo...

ELENA.—Perquè és un cràpula com tots, com vostè, com el poca-vergonya del meu xicot. Si no n'hi ha un pam de net dels homes d'avui! Sàdics!

GASSOL. — Senyoreta, per Déu, que jo sóc seriós.

ELENA.—Vostè és un vell-verd.

GASSOL (*A Eugeni.*)—Bé, però no veig...

EUGENI.—Ja ho veuràs i te'n faràs creus! Com heu sentit, impensadament, arriba el papà per conèixer a la meva família...

GASSOL.—Doncs els hi presentes i en paus! D'allà on els tinguis els envies a cercar amb el cotxe, els instal·les al teu pis de solter i aquí no ha passat res.

ELENA.—Això és lo que tindria d'haver fet, indigne! I a mí no em tutegi més d'ara endavant i borri'm de la llista de les seves amigues decents!

EUGENI.—Però si lo monstruós és que ara no sé on anar-la a cercar la meva família per la senzilla raó...

GASSOL.—Que esteu renyits?

ELENA.—O separats judicialment?

EUGENI.—Que la meva família no existeix més que en la meva fantasia i en la credulitat del meu bon pare!

GASSOL.—Com!

EUGENIA.—Que no hi ha tal família!

ELENA.—Què diu?

EUGENI.—Que jo no m'he casat mai ni he tingut fills ni se m'han mort! Ho teniu entès?

ELENA.—Home, és clar. Per això tindrien d'haver nascut primer!

GASSOL.—Doncs, perquè has inventat una mentida tan fantàstica!

EUGENI.—Tu saps les despeses que tinc, com m'agrada viure, viatjar... tenir cotxes... garçonière... llotja al Liceu i... etcètera, etcètera.

ELENA (*Amb menyspreu.*)—Ara en diuen etcètera, etcètera, d això, vostès?

EUGENI (*Assentant-se.*) — Ai! Que malament em trobo...

GASSOL.—Què tens?

EUGENI.—Aquí al cor... I uns cops al cap...

GASSOL.—Pren alguna cosa. Tu rai!...

EUGENI.—No estic per potingues, que fan malbé l'estòmac.

ELENA (*Asseient-se i treient una cigarreta.*)—Doncs digues, digues, que aquesta història ja es va fent interessant.

GASSOL.—Sí, home... Veiam si entre tots...

EUGENI.—Escolteu. El meu pare...

GASSOL.—Que era un mestre ferrer honrat...

EUGENI.—Home, Gassol, que parlo seriosament!

ELENA.—Sí, no faci xistos, vostè, que no és ocasió.

EUGENI.—Com us deia: el meu bon pare, ja sabeu que mentre estudiava la carrera em va passar una pensió decenteta, enviant-me quan em vaig doctorar, vint mil pesos, perquè poses un gabinet i em dediqués a alguna especialitat, fent-me avinent al mateix temps que havia arribat l'hora que em comencés a fer un nom i una posició pel meu propi esforç.

ELENA.—I tu...

EUGENI.—Ho vaig fer tan bé que amb poc més d'un any, liquidava els vint mil pesos i si avui tinc aquesta farmàcia és degut a que vaig tenir de quedar-me-la per cobrar un deute, però no m'ha donat mai per les despeses que tinc. Demés, com no he exercit com a metge, no m'he guanyat ni cinc amb la meva carrera.

ELENA.—Val més, que haurien tingut d'eixamplar el cementiri!

EUGENI.—Així és que trobant-me amb l'aigua al coll i apretat pels usurers, vaig recórrer al remei heròic del casament, escrivint al meu pare el meu determini i demanant-li vint mil pesos més, a compte del meu dot, que me'ls va enviar de seguida, encoratjant-me a ésser un bon marit i un bon pare, i dient que encara que fos mecanògrafa, si la xicota era bona i honrada ja en tenia prou.

ELENA.—Pobre home!

EUGENI.—I aquí em tens a mí creant-me noves necessitats. Cada fill que em neixia eren mil pesos més que m'enviava... Quan em trobava apurat i no tenia temps d'haver-ne nascut un altre en matava un i li feia pagar l'enterro. Set n'hi mort, set!

GASSOL.—No t'amoïnis que altres metges n'hauran mort més.

EUGENI.—Compreneu, ara, la meva desesperació? Arribarà el meu pare i descobrirà que tot ha estat un engany! Amb quina cara m'hi presento? Què li dic? Costi lo que costi necessito una xicota que vulgui ésser la meva esposa per quinze dies.

ELENA.—Posa-ho a «La Vanguàrdia» i digues que ho pagaràs amb esplendidesa.

EUGENI.—Es que no hi ha temps. Arriben avui a migdia i està a punt de tocar la una de la matinada.

GASSOL.—La una! Me'n vaig! Estic fent tard!

ELENA.—Esperi's, home.

GASSOL.—No puc. Tinc una pobre viuda que me la treuran al carrer.

EUGENIA.—Això és horrorós! Què faig!

ELENA.—Prou; no pateixis més. Jo seré la teva muller. Però... al teu pare no li vares enviar mai el retrat de la dona...

EUGENI.—Si, més per això no passis ànsia. Que a lo millor et fan un retrat que no t'assembles de res.

GASSOL.—Decideixi's, Elenita!

ELENA.—Ja em molesta portar deu anys de casada; però en fi, així em venjaré d'aquell indigne.

EUGENI.—Gràcies, Elena. Jo no t'ho pagaré mai!

GASSOL.—Bé; ja us ho arreglareu, que jo estic fent tard.

EUGENIA (*Cridant cap al foro.*)—Andalet! Andalet!

GASSOL.—Elena: permeti'm que li dongui l'enhorabona pel seu nou estat. i tu (*A Eugeni.*) que tinguis més enteniment que amb la teva primera dona.

ELENA.—D'això ja me'n cuidaré jo. Seré la seva muller de dies i sempre davant de la gent. No ho oblidi!

GASSOL.—En tinc la seguretat, Elena. Adéu i fins demà. Obra'm.

ANDALET *surt mig adormit pel foro*

ANDALET.—Manin.

EUGENI.—Aixequeu la porta.

(*Andalet ho fa.*)

GASSOL.—Adéu: ja ens veurem!

ELENA.—A reveure!

(*Mutis. Andalet torna a tancar.*)

EUGENI.—Escolta. Andalet: fixa't bé i si estàs adormit per dintre, desperta't.

ANDALET.—Digui, digui, senyoret.

EUGENI. — Aquesta senyoreta que veus aquí (*Per Elena*) des d'ara endavant serà la meva esposa i es diu Rosàura.

ANDALET.—Sempre m'ho va dir el cor que es deixaria pescar!

ELENA.—Vostè és molt amable.

EUGENI.—Fa deu anys que som casats. Hem tingut vuit fills i solament ens viu l'últim, en Francisquet... No. en Damià... Espera't. No. Ja dic bé. En Francisquet. En Damià era el segon i me'l va matar el tranvia d'Horta.

ANDALET.—Déu l'hagi perdonat!

ELENA.—I a nosaltres, també.

ANDALET.—Manen res més?

EUGENI.—No. Aneu. (*Mutis Andalet al foro. Eugeni va a treure un retrat d'un calaix de l'escriptori. A Elena.*) Mira, veus: convé que coneguis la família. Aquest és un retrat del papà i de la seva governanta. fet al primer pis de la Torre Eiffel. (*Ensenyant-li.*)

ELENA.—Que! Què veig Ai, Déu meu! Aquest és el teu papà?

EUGENI.—Sí.

ELENA.—I aquesta senyora tan estranya, qui dius que és?

EUGENI.—La seva governanta. El meu pobre pare va agafar la mania des de que va morir la mamà, que té de sofrir un greu atac de catalèpsia i com tem ésser enterrat en vida. des de fa alguns anys té aquesta governanta.

ELENA.—Ai, pobres de nosaltres! Què han de dir...?

EUGENI—Què vols que diguin? Ja compendràs que la cara i el tipus d'aquesta bona dona, el posa a cobert de tota suposció maliciosa.

ELENA.—Si no és per això... No pot ésser...

EUGENI.—Què vols dir?

ELENA.—Que jo no puc ésser la teva esposa. Aquesta senyora n'és l'obstacle!

EUGENI.—Però, per què?

ELENA.—Perquè la conec.

EUGENI.—Tu?

ELENA.—Sí. No és la viuda d'un professor, espanyol, d'un Institut de Colònia i l'havien tingut de caràbina la família Pladevall?

EUGENI.—Sí: crec que sí...

ELENA.—Sí, home: no parlis més. Donya Sandàlia. Imagina't si em coneix. Si amb les Pladevall li ensenyàvem de jugar al tennis i ens hi fèiem uns tips de riure... Pobre dona. Porta pantalons de baieta i vol que li diguin Dàlia. D'això fa uns sis anys...

EUGENI.—Doncs, què fem?

ELENA.—Que no pot ésser. T'hauràs de cercar una altra esposa.

EUGENI.—Però, ara?...

ELENA.—No pot ésser i me'n vaig. Obra'm.

EUGENI.—Però, escolta.

ELENA.—No poguent veniar-me del meu xicot, no dec perdre temps. Obra, per favor. Agafaré el teu cotxe i demà te l'enviaré pel xofer.

EUGENI.—Espera't... (*Obrint la porta.*)

ELENA.—No espero res! Adéu, fins a demà!

EUGENI.—No sé si em trobaràs.

ELENA (*Fent mutis.*)—No t'he de trobar. Adéu! (*Eugeni tanca la porta.*)

EUGENI. — Tot és inútil! No tinc més remei! (*Se'n va a l'escriptoriet. Escrivint.*) Volgut papà: Perdona'm: he abusat indignament de la teva credulitat. Jo no he estat mai casat. ni molt menys se m'han mort set fills. Tot això ho he fet a fi de poguer aténdrer a les exigències de la vida moderna que consumeix desaforadament els diners dels fills de família. Me'n vaig. No dec continuar més així. Vull treballar. Vull ésser un home. un bon metge i un fill digne d'un pare com tu. Eugeni» (*Fa el sobre.*) Senyor En Pere Martí i Camasec. Present. (*Ficant la lletra dins un sobre. cridant.*) Andalet! Andalet!

ANDALET (*Sortint.*)—Mani?

EUGENI. — Me'n vaig. Potser no tornaré en molts anys. Potser mai més!

ANDALET.—Que es torna boig? I la seva senyora?

EUGENI.—M'ha deixat!

ANDALET.—No pot ésser tan aviat!

EUGENI.—Estic perdut! Sols un miracle podria salvar-me! Però ara ja no se'n fan!

ANDALET.—Déu meu! Manelet baixa! (*Clamant al cel.*)

Se senten uns copets a la porteta primera esquerra. Es la MARIA.

EUGENI.—Qui truca. ara. per aquí?

MARIA (*Dintre.*)—Volen fer el favor d'obrir?

EUGENI.—Qui és?

ANDALET.—En Manelet que ha baixat!

MARIA (*Dins.*) — No em diguin que no hi ha ningú perquè els sento.

ANDALET.—Es la veïna del terrat.

EUGENI. — Aquella moreneta tant interessant que treballa a la «Física»?

ANDALET.—La mateixa. Escolti: això és providencial. Per què no prova si aquesta...

EUGENI.—Prou! Deixa'm estar. No estic per més mentides.

MARIA (*Dins.*)—Ja els sento que hi són, ja...

(*Andalet obra. Entra Maria amb una palmatòria encesa que apaga i deixa a un cap de taulell.*)

MARIA. — Ai, moltes gràcies! Em creia que no em volien obrir. Encara que jo he pensat que éssent veïns. Bona nit, que no sé si els

ho havia dit. Perdoni, senyor Martí; un minut. He vist llum pel cel-bert. Que fóra tan amable de donar-me una tauleta d'aspirina?

EUGENI.—Sí, senyoreta.

ANDALET.—Que està pitjor l'avi, nena?

MARIA.—L'avi rai. La que està pitjor és la neta: una servidora. Tinc un cap... Sembla que me l'esberlin. No podia dormir. Ja era al llit, no es pensi. Deixi's de tant fer-li coses. Ha tingut un dia l'avi!

ANDALET.—I ara, reposa al menys?

MARIA.—Ell, sí. Ara s'està refent...

ANDALET.—Vaja.

MARIA.—S'està refent per tornar-hi.

EUGENI (*Donant-li un sobret.*)—Tingui. Passi-ho bé. Bona nit.

MARIA.—Gràcies. Aspirina amb cafeina? Veritat?

EUGENI.—Sí.

MARIA (*A Eugeni.*) — Que fóra tan amable de donar-me un xiquet d'aigua? Me la pendria aquí mateix. Si no és molestar-lo. Perquè, de vegades, sap?...

EUGENI.—Vés, Andalet. Porta un vas.

ANDALET.—Amb aigua?

EUGENI.—No, amb vi! (*Andalet tot rondinant fa mutis a la rebotiga.*)

MARIA.—Ja hi estat a punt de pendre'm un *cachet* de veronal, que és més enèrgic que el sulfonal, que pren l'avi, però m'ha fet por, no em fes dormir massa. Com que de veronal en tenim... sap per no molestar...

EUGENI.—La cafiaspirina ja li anirà bé, li farà passar el mal de cap i segurament també s'adormirà.

MARIA. — Prenent-me-la aquí, adelantaré els efectes calmants, tot pujant l'escala. No li sembla?

EUGENI.—Molt fàcil.

MARIA.—Com que ens estem al pis del terrat i la casa en té vuit i de nit no va l'ascensor... i jo tinc de reposar a cada replà...

EUGENI.—Així sí; tingui la seguretat que quan arribarà a dalt... li haurà passat del tot!

MARIA.—Després, miri, sap, no puc pujar depressa, és un amoïno, però no puc, sap; així que corro una mica, sap... ai, dispensi, aquest «sap» quan estic nerviosa, no me'n adono i és com un vici...; coses estranyes que tenim la gent.

EUGENI.—No, senyoreta.

MARIA.—Ara potser l'estic amoïnant!

EUGENI.—No, senyoreta, vostè no amoïna mai.

MARIA.—Vostè és molt amable, doncs com li deia: així que corro una mica, filla! Sento un pom, pom, pom, al cor que sembla que hi duc un motor, sap... ai! Quina malícia! El metge ja m'ho diu sempre que em convindria una cura d'aigües a Amelie les Bains o bé a Royat. Està molt de broma, no li sembla? Ja té raó l'avi quan diu que els metges són una colla de ximples.

EUGENI.—Senyoreta!

MARIA.—Vostès, els apotecaris ja són tot una altra cosa.

EUGENI.—Es que jo no en sóc d'apotecari.

MARIA.—No ho és?...

EUGENI.—Jo sóc de la colla dels ximples, segons el criteri del seu avi.

MARA.—No l'entenc ara...

EUGENI.—Que sóc metge.

MARA.—Vostè! (*Transició, rient.*) Ai, que és graciós, ja, ja, ja! Perdoni que sentiria...

Surt ANDALET *de la rebotiga amb un vas amb l'aigua*

ANDALET.—Si és servida; l'he deixat rajar una estoneta perquè fos ben fresca.

MARIA.—Moltes gràcies. (*A* EUGENI, *donant-li els diners.*) Ai, tingui, que encara no li havia pagat.

EUGENI.—Té crèdit.

MARIA.—Ja ho sé, que li dec sis rals de l'altre dia però ara no en porto més. (*Maria agita la cullareta amb molta pressa per desfer l'aspirina.*)

EUGENI.—Això rai.

MARIA.—Així es disol més depressa i l'estómac no té de treballar gens...

EUGENI.—Però no corri tant.

MARIA.—Es que em sembla que l'estic entretenint.

EUGENI.—Sí, tinc un xic de feina, però...

MARIA.—Sóc tan nirviosa! Oi que no ho sembla. No en faig la cara, veritat? Doncs en sóc com no en té idea. Miri, diuen que tot em ve de quan em criava la dida, sap! Em deia la meva pobreta mare, que Déu la tingui al Cel, que un dia el dido que era andador d'una germandat, li va dir a la dida, que en pau descansi, i que es veu que també era molt nerviosa: Sileta, perquè la dida es deia Sileta, posa l'arròs a taula que ja pujo. I no el va veure més; encara el deu esperar a l'altre món. Pobreta! Aquell arròs se li va quedar aquí. (*Per l'estòmac.*) No s'ho va poguer acabar.

ANDALET.—Es clar, si n'hi havia per dos!

MARIA.—Doncs miri, d'aquelles resultes... vàreig parlar tartamuda fins als dotze anys. Oi que ningú ho diria?

EUGENI.—No; no ho diria ningú!

ANDALET.—Vol callar. (*A Eugeni.*) Escolti, per què no prova si aquesta...

EUGENI.—Deixa'm estar! No m'atabalis

MARIA.—Ara vostès deuen dir que sóc molt xerraire, i això que quan tinc aquest mal de cap em puja una bola al coll que no em puc treure les paraules de la boca! Ja me'n vaig de seguida, perdonin... Ara. (*Veu d'un glop el contingut del vas i s'ennuega.*)

ANDAL.—Sant Pau!

EUGENI.—Ho veu, dona; s'ho ha volgut beure tan depressa!... No tingui por...

ANDALET.—No és res...

MARIA (*Després que li ha tornat l'alè.*)—Ai quin surt! Em creia que m'ofegava!

EUGENI.—Què li ha passat?

MARIA.—Sí senyor; ja m'ha passat. Bona nit i moltes gràcies. (*Mig mutis.*)

EUGENI.—Bona nit!

ANDALET (*A Eugeni.*)—No se la deixi escapar; que és molt aixerida.

EUGENI.—Deixa'm.

(*Maria, mentres ha anat a cercar l'espalmatòria per anar-se'n escales amunt, mig mutis.*)

MARIA.—Oi que seria tan amable senyor Martí d'encendre'm l'espelma?

EUGENI.—Prou; tingui. (*Es disposa a fer-ho però a ella li tremola la mà i no en pot sortir.*) Oh! Si no prova d'estar-se quieta...

MARIA.—Quan començo així, sap... ditxosos nirvis sap... em vénen com uns fogots... que m'encenc tota, fu! Fu! (*Torna a apagar l'espelma que amb penes i treballs havien arribat a encendre.*)

EUGENI.—Vostè s'encendrà! Però l'espelma, ho veig difícil.
MARIA.—Ara. (*S'encén.*)
EUGENI.—No bufi! Aguanti l'alè!
MARIA.—No tingui por, bona nit!
ANDALET *i* EUGENI.—Bona nit.

(*Maria arriba a fer mutis per lateral esquerra, però torna a entrar de seguida xisclant esporuguida.*)

ANDALET.—Què hi ha!

(*Maria amb l'espelma a la mà que va regalimant no pot dir res i solament senyala cap a l'escala.*)

EUGENI.—Què té?
MARIA.—Allí, allí una rata... una rata com un conill.
ANDALET (*Agafant-li la palmatòria.*) — No em tiri cera! Això no!
EUGENI.—Que li fan por?
MARIA.—No, senyor; fàstic, em fan... Ja m'ho havia semblat al baixar... i sortia de la reixa de vostès!
EUGENI.—Reposi un xic, dona. (*Fent-la seure.*)
ANDALET.—Me'n vaig a parar la ratera. (*A Eugeni.*) No perdi temps. (*Mutis al foro.*)
EUGENI.—Que s'ha espantat?
MARIA.—No... no... me'n vaig... suposo que no m'esperarà pas...
EUGENIA.—Escolti nena.
MARIA.—Em dic Maria si no ho sap...
EUGENI.—Doncs bé, Maria, vaig a proposar-li una cosa que... potser la sorprendrà força... però no... no és possible... vostè treballa, veritat?
MARIA.—Si, senyor, a La Física.
EUGENI.—Es clar, estarà enfeinada tot el dia?
MARIA.—Ara tinc vacances.
EUGENI.—Què diu? Això és providencial! Té vacances; vacances...
MARIA.—Per Déu, acabi d'una vegada, perquè entre la rata, el mal de cap, vostè i l'avi que ja l'he sentit baladrejar des de l'ull de l'escala, estic amb uns nervis.
EUGENI.—Maria, vostè fóra capaç de volguer ser la meva muller durant quinze dies?
MARIA.—I ara! Que s'ha tornat boig, o què què s'ha cregut vostè? (*Indignadíssima.*)
EUGENI.—No, dona, no m'ha entès. Escolti, no s'ho prengui malament; jo necessito una esposa fingida per uns dies, als ulls de la meva família; de nit, vostè se'n anirà a casa seva. Tot és per fer creure al meu pare que sóc casat... El meu pare viu des de fa molts anys a Amèrica; demà arriba i per lo tant necessito una persona que vulgui fer veure que és la meva muller, pels dies que ell serà aquí.
MARIA.—Ah! Ara ho veig.

L'ANDALET *que torna de la rebotiga amb la ratera i que ha sentit els últims bocadillos*

EUGENI.—Què em contesta?
ANDALET (*A Maria.*)—Digui que sí.
EUGENI.—I per representar aquest paper, diemne d'esposa fingida, vostè demani el que vulgui.
ANDALET (*A Maria.*)—Digui que si.
MARIA.—Es dir que jo... però no sé com...
EUGENI.—No fa vacances? Doncs digui als seus pares...
MARIA.—No en tinc.
EUGENI.—Doncs la família que tingui.
MARIA.—Només tinc l'avi i la tia i una germana casada, però viu a Manresa.
EUGENI.—Què millor! Digui a l'avi que no vol deixar d'anar al treball; en fi, una escusa, el que vulgui...
AN?ALET (*A Maria.*)—Digui que si.
EUGENI.—Pensi Maria que vostè és l'únic àncora de salvació que em queda. O vostè o l'arsènic!
ANDALET.—I és de tan mal pendre, senyora Marieta.
MARIA.—Ai! No em digui senyora Marieta que fa llevadora! (*A Eugeni.*) I quan tindríem de començar... la comèdia?
EUGENI.—Demà al dematí.
MARIA.—Sí que és ràpit... Després tinc de preparar els de casa.
ANDALET.—Hi puja i els hi diu...
MARIA.—No... no ho sé...
EUGENI.—Si no té cap importància. Vostè ho acaba de dir; serà una comèdia que farem... com si juguéssim a casats.
MARIA.—Sí, però...
ANDALET.—De petita no havia jugat mai a pares i mares, vostè?
MARIA.—Veurà és que és un joc un xic exposat...
ANDALET.—Si no li agrada llenci les cartes i se'n va.

(*Maria al sentir aquestes paraules li acut com un pensament canviant per complet el seu rostre.*)

MARIA.—Oh! sí. Té raó... no en parlem més!
EUGENI.—Gràcies, Maria.
MARIA.—Esperi's abans. Vostè m'ha dit que demanés el que vulgui? (*A Eugeni.*)
EUGENI.—Això li he dit.
MARIA.—Doncs vui cinc mil pessetes. Li convé?
EUGENI.—Fet. Ara mateix seran seves.
MARIA.—Potser li estranyarà la meva cruesa en posar aquest preu al meu paper; però algun dia ho trobarà justificat.
EUGENI.—No em té de dir res.
ANDALET (*A part.*)—Amb aquesta mossa hi ha un misteri.
MARIA.—Una altra condició encara. Pensi que seriosament i a soles no m'ha de parlar mai d'amor; ho sent ben bé? Mai.
EUGENI.—Senyoreta, li prometo, visqui tranquil·la, no sóc un sentimental. Després, vostè com a veïneta la trobo exquisida, xamosa i d'una simpatia desmesurada; ara, com a dona; no és el meu tipus.
MARIA.—El mateix em passa a mi; com a apotecari encara el trobo passador i ben simpàtic; com a home per mi no té res d'interessant. Fet el tracte?
EUGENI.—Fet el tracte i gràcies del favor que em fa que l'hi en quedaré agraït per anys que visqui!
ANDALET.—Per fi me l'ha atabalat!
EUGENI.—Estic que no sé el que em passa... Maria... Maria... estic com...

(*Se li entrevessa la saliva al coll i li ve com un xic de tos.*)

MARIA.—Sant Pau! Veiam si ara serà vostè que s'ennuegarà.
EUGENI.—Oh! Gràcies! Gràcies! (*A l'Andalet*

que es fica pel mig amb la ratera a la mà.) On vas amb això tu? Surt d'entre peus.

ANDALET.—Això és un símbol.

EUGENI.—Jo li juro Maria que el meu reconeixement serà etern! Li juro per lo més sagrat!

MARIA.—No es posi tràgic, per Déu! Que anem a representar un sainet i no li escau.

EUGENI.—Té raó; la mà i signem el tracte.

MARIA.—La mà. *(Encaixant.)*

EUGENI.—Però és cert Maria que vol ésser la meva esposa?

MARIA.—Sí pare... de per riure! *(Com volent dir*: «Què t'has pensat!»)

EUGENI.—Oh! Ja, ja!

AN?ALET *(Beneint-los.)*—Que Déu els faci ben casats.

TELÒ RÀPID

ACTE SEGON

La mateixa decoració de l'acte anterior. Es un diumenge a les dues de la tarda; han passat tres dies des del primer acte.

(En alçar-se el teló EUGENI *i* MARIA *a la porta del carrer (angle dreta) s'estan acomiadant del seu pare i de* DONYA SANDÀLIA *(la governanta) que no es veuen des del públic. L'*ANDALET *i l'*AGUSTINET *feinejant darrera el taulell.)*

MARIA.—Adéu, papà!

EUGENI.—A reveure.

MARIA.—Sí... sí... a les nou.

EUGENI.—A les nou, serem a la Font del Lleó.

MARIA.—Sí... sí... adéu... eh?... sí.

EUGENI *(Que ha passat a la lateral esquerra.)*—Què diu?

MARIA.—Que ens recordem d'escriure als didos.

EUGENI.—Els tindré de matar, ja ho veig.

MARIA.—Adéu. *(Deixant la porta.)*

EUGENI *(Que s'ha deixat caure abatut en una banqueta.)*—Miri, li dic sincerament, Maria, sento que em comencen a mancar les forces; fa dos dies que són aquí i em fa l'efecte d'un segle! Ja voldria que fossin fora. Pobre pare meu i tant com l'estimo.

MARIA.—Ja se'l pot estimar que pares com el seu no en trobaria cap més. Es un xic cridaire, però vostè li fa fer el que vol.

Entra ràpidament i com una esperitada DONYA SANDÀLIA *per la porta de l'angle dreta i amb un paquetet.*

SANDALIA.—Senyoreta... ai senyoreta... els bombons!

MARIA.—Se'ls deixaven?

SANDALIA.—Sí. En canvi me n'enduia aquests; sort que ens en hem adonat!

EUGENI.—Tingui, dona; si són aquí. *(Per un paquet que agafa de damunt del taulell.)* Es veu que vostè mateixa els hi ha posat. El que s'enduia eren uns bombons laxants.

SANDALIA.—Ai, pobres senyoretes Pladevall!... Com estic avui! No sé si ho fa la calor. *(Sofocada.)*

MARIA.—Qè té?

SANDALIA.—Res. Que em puja una cosa... com una bola. *(Deixant els bombons damunt d'una banqueta on després s'hi asseu.)* Es l'histèric! El ditxós histèric! *(S'asseu. Li ve com una mena de singlot histèric que començant-lo baixet, baixet es va fent gros, a discreció de l'actriu.)* Hoip! Hoip! Hoip! Ai, Ara en faria cinquanta. Hoip! *(Para de sobte. S'aixeca i mirant en el seient diu agafant el paper.)* Ai! Desgràcia meva! Els bombons! I el seu papà que m'espera. *(Mutis corrent al carrer.)*

MARIA *(Rient.)*—Però què ha fet aquesta bona dona?

EUGENI *(Rient.)*—Xocolata desfeta.

MARIA *(Rient.)*—Pobra senyora! Es ben grotesca! Ja, ja, ja.

EUGENI.—Es una caricatura anglesa!

AGUSTINET *(Des del taulell.)*—Don Eugeni, si li sembla tancarem, que són les dues.

EUGENI. — Sí... Sí... Tanqueu i aneu-se'n. Aquesta tarda nosaltres ens quedarem aquí.

AGUSTINET.—Molt bé diu. Andalet, baixeu la porta. Cuiteu.

EUGENI. — Cregui'm, Maria, que hi ha moments... Això de viure a tothora amb l'ànima en un fil és ben horrorós!

MARIA.—Però escolti, Eugeni: me'n faig creus! Jo, pel que m'havien dit de vostè, francament... el creia més... Com li diré... Més...

EUGENI.—Sí; més barra. No se'n dongui vergonya. Digui-ho clar.

MARIA.—No; això, no; no, senyor. Més despreocupat; més fresc...

EUGENI.—També. A fresc no em em guanya un «cornet d'amour»! Però hi han coses a la vida...

MARIA.—No s'amoïni, home. No em veu a mí? Miri si n'he après aviat de dir mentides.

EUGENI.—Em sembla que vostè feia cara de saber-ne de molt abans.

MARIA.—No, senyor; no ho cregui.

EUGENI.—No?

MARIA.—No, no...

EUGENI.—Vol dir? Ai que arrufa un xiquet el nas.

MARIA.—No, senyor; no. I no sé amb que m'ho ha conegut?

EUGENI.—Veiam, miri'm?... Vostè no ha dit mai cap mentidota? Eh?... No?... Mai?...

MARIA.—Mai.

L'Andalet, a tot això ha agafat la barra de ferro disposant-se a baixar la porta quan en aquest moment entra TOMEU.

TOMEU. — Permeti'm un moment. Anaven a tancar, potser?

ANDALET.—Sí, senyor.

TOMEU.—Seria tan amable de vendre'm deu cèntims de bicarbonat?

ANDALET.—Tenen d'ésser quinze.

TOMEU.—Es igual.

(Eugeni està d'espatlles a Tomeu. Maria al veure'l allí queda tota corpresa però tracta de dissimular.)

EUGENI *(A Maria.)* — Què té? *(Que veu quelcom estrany en el seu rostre.)*

MARIA *(Empassant-se la saliva.)*—Res.

TOMEU.—Gràcies. *(Recull el paquetet, paga i fa mutis després de creuar una mirada ràpida amb Maria.)*

MARIA.—Ja ha passat. (*A Eugeni.*) Escolti'm: deixi'm la llibreta de notes. Vull tornar a repassar la lliçó.

EUGENI.—Ja li pendré jo la lliçó. I com no la sàpiga, prepari's.

MARIA.—Es que em mareja, francament, això de tants fills difunts i de morts tan estrafolàries... i el seu papà es veu que té una memòria prodigiosa.

EUGENI.—No els anomeni mai.

MARIA.—Ja ho faig. No ho veu que quan en parlem sempre fingeixo emocionar-me... Si fins sembla que no pugui dir res.

EUGENI. — Ho veu, dona, com en sap dir de mentidotes. Oh. I que hom diria que s'emociona de debò. Com que ara només al parlar-ne ja sembla que n'estigui força d'emocionada.

MARIA.—No tant, no tant, tampoc.

EUGENI.—Doncs, no sé. Ara, com un llampec, m'ha semblat veure-li aquella cara que de vegades posa davant del papà, quan parlem d'això.

MARIA.—A vostè què li ha semblat... Potser pensava en l'avi.

EUGENI.—Ca; no ho cregui... He vist en els seus ulls com una guspira d'un foc que tornés a reviscolar. Sap, Maria, que m'estic donant compte per moments que vostè és una dona interessant... Una dona que...

MARIA.—No segueixi i recordi que tractes són tractes o del contrari...

EUGENI.—Deixi'm acabar. Una dona que podria fer la felicitat d'un home que cregués amb l'amor.

MARIA.—Així irem molt bé. Perquè ja sé que vostè tampoc hi creu. En tres dies m'ho haurà dit trenta vegades.

EUGENI.—Fugi, dona. L'amor és una cursileria, una niciesa, un inconvenient per fruir la joia d'un bell viure. Es un goig dolorós... Es...

MARIA.—Ai, Eugeni; no em faci riure, que estic tement que qui acabaria per posar-se ridícol fóra vostè. (*Rient.*) Ja, ja, ja!

EUGENI (*A part.*)—Eugeni, serenitat! (*Que ha vist que es comprometia. Transició ràpida, dirigint-se al primer que troba i cridant, fent l'enfadat per dissimular.*) I aquest paquet de vacunes ja he dit que no el volia aquí. (*Per un de damunt del taulell.*)

AGUSTINET.—Està molt bé, don Eugeni.

EUGENI.—No, senyor; no hi està gens de be.

AGUSTINET.—Vull dir que ara mateix el treurem.

ANDALET.—Si no mana res més, senyor Martí.

EUGENI.—No, no; res!

AGUSTINET (*A Eugeni.*)—Ja està al seu lloc. Mana res més?

EUGENI.—No.

AGUSTINET. — Doncs fins a demà. (*Al passar prop de Maria.*) Que el fa bé aquest paper, vostè. (*Mutis lateral esquerra.*)

ANDALET.—Jo com que els dies de festa dino al Ritz, encara que gasto escuradents, tornaré aviat, no passi ànsia.

MARIA.—Quin luxe! Es veu que no s'està de res, vostè, al Ritz!

EUGENI.—Vol dir al Cap i cua.

ANDALET. — Això mateix. (*Mutis lateral esquerra.*)

MARIA.—Apa, pregui'm la lliçó, ara, que ens han deixat sols, que, amic meu, vostè, posat a matar criatures deixa petit a Herodes.

EUGENI.—Veiam, comencem i fixi's força, sinó la faré quedar sense dinar. El primer?

MARIA.—El primer? El primer en Peret. Va morir per Sant Jaume, d'una meningitis als dos anys.

EUGENI.—Molt bé. El segon?

MARIA.—El segon... El segon: en Damià. El va agafar el tramvia d'Horta el dia de la Festa Major.

EUGENI.—El tercer...

MARIA.—En Ramon...

EUGENI.—No; de Ramon, no n'hem tingut cap.

MARIA.—No, no; esperi's. En Juli... En Juli, oi?

EUGENI.—Aquest, sí.

MARIA.—En Juli, de l'escarlatina, el dia d'anar-lo a enterrar. Home; això no ho he pogut entendre mai.

EUGENI.—Sí, dona; el dimecres de Cendra.

MARIA.—Ah! Està bé.

EUGENI.—El quart?

MARIA.—L'Albert; el seu bessó també de l'escarlatina. Li debia encomanar l'altre veritat?

EUGENIA.—No, criatura; que aquest el vaig matar un any després, el dia de la Mare de Déu del Carme.

MARIA.—El quint, en Marcel. Li va caure un balcó al cap al Torrent de l'Olla el dia de Sant Medí. La Montserrat, que feia sis, d'una pulmonia i en Lluís... en Lluís...

EUGENI.—El sèptim...

MARIA.—No em digui res. En Lluís, el sèptim, ofegat per haver-se empassat una bola de naftalina... Escolti, Eugeni: vol dir que el seu pare s'empassarà aquesta de bola?

EUGENI.—Dit per vostè, no ho dubti, Maria. Vostè té gràcia i simpatia per fer empassar aquesta bola i una bola de billar i fins la bola del Futbolista Desconegut de la Plaça de Catalunya i tot, gitanota!

MARIA.—Escolti, escolti. No ens engresquem i recordis dels tractes, sent?

PERE (*Trucant a la porta de la botiga des del carrer, al mateix temps que se sent el singlot histèric de Donya Sandàlia, que es veu que ve feta una desgràcia.*)—Eugeni! Obra!

EUGENI.—El meu pare! Fes el favor de voltar per l'escala del costat, papà!

MARIA.—Què deu passar? Ai, pobres de nosaltres!

EUGENI.—Vaja, preparem-se per l'embusteria tres cents catorze.

PERE *entra seguit de* SANDÀLIA

PERE.—Vingui, dona, vingui.

EUGENIA.—Ja tornes a ésser aquí, papà?

PERE. — On vols que vagi amb aquesta bona dona. (*Donya Sandàlia, que encara no ha deixat l'histèric, se n'ha anat a un recó, com si «butis», posant-se un mocador a la boca per no fer soroll.*) Quan li agafa això és cosa de no poguer sortir de casa. Hem tingut que baixar del tramvia i pendre un taxi, perquè allò era el «Tubo de la risa».

SANDALIA (*Des del recó.*) — Prou pena tinc. Hoip! Hoip!

MARIA (*A Eugeni.*)—Fes-li alguna cosa.

PERE.—Es inútil.

MARIA.—Escolti, i si li donguéssim un surt.

EUGENI.—Amb aquesta cara, ho veig difícil.

PERE.—Ditxós histèric. I sort que ara no li agafa quasi mai.

SANDALIA.—Des de Venècia! Hoip!

PERE.—El dia que vàrem passar per sota el Pont dels Sospirs, prou me'n recordo, que em va donar la gran tarda, també.

MARIA.—Pobre senyora! Quina pena.

SANDALIA.—Ja em passarà. Hoip!

EUGENI.—Miri, entri una mica a la rebotiga.

SANDALIA.—Escolti, don Pere. No teníem d'anar a visitar la família Pladevall?

PERE.—Hi anirem demà.

SANDALIA.—Mana res més, don Pere? Hoip! Hoip!

PERE.—No, no; reposi un xic. Que sinó, crec que me n'agafarà a mí i tot d'histèric.

MARIA. — Dóna-li un terrosset de sucre amb unes gotes d'éter, Eugeni. Fes-li pendre éter.

SANDALIA (*Indignadíssima.*)—Senyora: què s'ha cregut, vostè? Eter, jo! Sóc una dama honorable. De la Hotellerie, per part de pare, i el meu difunt, fou filòsof en lletres, professor d'espanyol a la Kinestrassen Instituten Shafalgassen de Colònia, i era de Vich, la pàtria de l'autor del «Criteri» i...

EUGENI.—De les llangonisses.

(*Quan el sainet es representi a Vich, l'Eugeni pot substituir* «llangonisses» *per* «Manel dels Ous», *que li donarà més color local.*—Nota bene.)

SANDALIA.—Eter, jo! Què s'han cregut, vostès?

MARIA.—Escolti, donya Sandàlia...

EUGENI.—No ho interpreti malament. La meva senyora...

PERE.—Deixeu-la: no me la sorolleu. Que ara li ha passat!

SANDALIA.—Vaig un moment a refer-me. I que n'és d'amarga la servitud! Plató, tu no fores un estòic. (*Mutis a la rebotiga.*)

MARIA.—Papà: jo sentiria que donya Sandàlia...

PERE.—Deixeu-la estar. Es una pobra dona montada a l'antiga i amb una exagerada moral, que li fa fer molts ridícols. Però llevat d'això em cuida molt bé i es desviu perquè trobi totes les coses apunt sempre. I ara, que ens hem quedat sols, tinc d'assabentar-vos que, dintre de poc, us donaré una alegria molt regrossa, fills meus.

EUGENI — Una alegria? Què deurà ésser (*A part.*) Se'm posa pell de gallina.

PERE.—Sí; una alegria.

MARIA.—Ai, no ens faci patir. Digui-nos-la ara, papà.

PERE.—Ara no puc. Tot depèn de...

EUGENI.—No la podem saber?

PERE.—No, encara.

MARIA.—No sigui dolent.

PERE.—Es inútil que insistiu. Així que estiguem tots reunits la sabreu.

MARIA.—Que no hi som?

PERE.—No. Qui manca aquí, al costat vostre?

MARIA.—Ningú.

PERE.—Com ningú? I en Francisquet? El vostre fillet estimat?

EUGENI (*Tractant de dissimular, rient.*) — Ai quina gràcia té. Feia veure que no se'n recordava. Ja! Ja! Ja! Sempre està de broma la meva doneta. Ja! Ja! Ja!... (*Tractant d'amanyegar-la.*)

MARIA.—Sí. Sóc més de la broma. (*Rient forçadament.*) Ja, ja, ja! Ep: no ens aprofitem, Eugeni.

PERE.—I quan creieu que arribarà en Francisquet?

EUGENI.—Arribarà, arribarà...

MARIA (*A part.*)—El dia del Judici final.

EUGENI. — Si... Què et diré... Demà o demà passat o l'altre. Com que té de venir per mar.

PERE.—Per mar? No dius que te'l crien a Centelles.

EUGENI.—Sí; és veritat. Però és que ara, per venir de Centelles...

PERE.—Es pot venir per mar?

MARIA.—No; per riu.

EUGENI.—Sí; pel Congost. Que de vegades baixa tan furient que ho sembla un mar.

PERE.—Un mar?

MARIA.—Si, papà; sí. Un mar... (*A part.*) Un mar d'embolics. Ai, Déu meu!

PERE. — Francament, no sé... Estic notant... unes coses molt estranyes.

EUGENI (*A part.*)—Ja hi som, ja!

PERE.—Observo des de que he arribat que sempre quan se parla d'en Francisquet, la teva dona calla. Tu, sembla com si et torbessis... I no ho sé...

EUGENI.—I ara? No. Res d'això, papà.

PERE.—No sé. Veig una cosa que no m'agrada gens. D'ençà que sóc aquí, tenia temps d'haver vingut a peu i tornar-se'n a Centelles, dues vegades.

MARIA.—Pobre angelet.

PERE.—Vaja, prou. Demà al dematí el vull aquí... O sinó... Ja està. Sí. Amb el cotxe, aquesta tarda, m'arribaré a cercar-lo jo mateix. Ja ho tenia d'haver fet.

EUGENIA.—No sé perquè tens de molestar-te.

PERE.—Sí; serà lo més ben pensat. Mira; el sopar a la Font del Lleó, el deixarem per un altre dia. Hem esmorzat bé, tots junts, a les dotze... Vol dir que... Quants quilòmetres hi ha? Vosaltres els haureu fet moltes vegades?

MARIA.—Ui; moltes!

EUGENI.—Hi haurà... Què et diré, papà... Uns cinquanta quilòmetres, més o menys. Cinquanta amunt... i...

MARIA.—I cinquanta avall.

PERE.—Bé. Ja ens ho diran fixament. Arribarem allí; farem un berenar-sopar i agafarem en Francisquet. Vosaltres m'acompanyareu.

EUGENI.—Això, no. Impossible. Jo no puc berenar. Perquè després em treu la gana i sobretot tinc una junta avui molt delicada.

PERE.—Doncs m'enduré la Rosàura.

MARIA.—Ah! No. Jo tampoc puc. Papà. Tinc una...

PERE.—També tens junta, tu?

MARIA.—També, veritat, Eugeni meu? (*Amanyegant-lo carinyosament.*)

EUGENI.—Sí; Rosàura meva! Cor meu...

MARIA (*A part.*)—Ep! Coneixement!

PERE.—Vaja. Ja ho veig, criatures Però si encara esteu en plena lluna de mel! Si sembla que faci dos dies que viviu junts!

EUGENI.—I no en fa més, oi? (*Abraçant a Maria.*)

MARIA (*Li dóna un pessic.*)—Oi?

EUGENI.—Oi! Oi! Oi! No s'hi val!

MARIA.—Estigui quiet!

PERE.—I és clar que bategeu tan sovint! Prou! M'hi arribaré sol. Donya Sandàlia! Donya Sandàli!a (*Cridant-la.*)

EUGENIA.—Ara sí que ho veig negre, això.

MARIA.—I si li reventéssim els neumàtics?

EUGENI.—En compraria de nous.

Surt de la rebotiga donya SANDÀLIA, *posant-se un xic de coloret.*

PERE.—Què feia, que no sortia?
SANDALIA.—No estaba presentable.
PERE.—Ja li ha passat?
SANDALIA.—M'ha passat. Sí, senyor.
PERE.—Doncs, prepari's que hem de sortir amb el cotxe.
SANDALIA.—Com vulgui. Don Pere: vaig a cercar el maletí. (*Mutis a la rebotiga.*)
PERE (*A Eugeni.*)—Tu, telefona al garatx, que ara, quan hi vagi, a les tres, el xofer, porti el cotxe aquí... Sents... Què esperes?
EUGENI.—Papà: no et moguis! Papà: pel que més vulguis. Escolta'm! No vagis a Centelles.
PERE.—Què passa?
EUGENI.—Papa: queda't. Jo no t'ho volia dir, però m'hi veig obligat...
PERE.—Fill meu? Què em vols dir?... Parla d'un cop.
EUGENI.—El destí és cruel; l'adversitat és la marastra natural dels dissortats. (*A part.*) No sé on sóc!
PERE.—Digues, fill meu. Per què calles.
EUGENI.—Pare del cor... Jo... La Rosàura li dirà.
MARIA (*Que tot ho pot esperar menys que l'emboliqui a ella.*)—Home, molt bé. Moltes gràcies... Es dir que...
PERE.—Vina aquí, Rosàura. Diga'm... Què m'ha volgut dir l'Eugeni? Què m'ha volgut dir el meu fill? Oh! (*Passant-li una idea pel cap.*) En Francisquet! Què li passa?
MARIA.—En Francisquet...
PERE.—Sí. Què hi ha? En Francisquet?...
MARIA.—En Francisquet... en Francisquet és mort!
EUGENI (*A part.*)—Ni el Chicuelo.
MARIA (*A part.*)—Així acabo abans.

Surt de la rebotiga donya SANDÀLIA *a temps de sentir aquests dos següents bocadillos.*

EUGENI (*Tirant-se als braços de Maria.*)—Que som desgraciats!
PERE (*Horroritzat.*)—Ell, en Francisquet també, pobre angelet. Mort!
SANDALIA.—Què! Hoip! Hoip! (*Amb la impresió hi tornem a ésser amb l'histèric.*)
PERE.—Vagi-se'n del meu davant, vostè i el ditxós histèric! Vagi-se'n, si no vol que li tiri alguna cosa pel cap!
SANDALIA (*Volent justificar-se.*)—Jo, don Pere... Hoip! Hoip! Es la calor... Hoip! Hoip!
PERE.—Deixim estar i fumi el camp d'una vegada.
SANDALIA.—Hoip! Hoip! Sandàlia: estàs desfeta. (*Mutis per la rebotiga.*)
PERE. — Faci's posar mitges soles, però, vagi-se'n: bleda assoleiada! (*Petita pausa.*) I de què va morir el meu fill, Rosàura?
MARIA (*Amb molta naturalitat.*)—Aquest no ho sé.
PERE.—Com, que no ho saps?
EUGENIA.—Vol dir que no vam saber trobar-li el mal.
PERE.—Tan amagat el tenia? Però escolta, Eugeni, i tu, essent metge, com no has pogut trobar forma de salvar-ne cap?... Això és horrorós.
EUGENI.—Papà, és que quan una enfermetat diu: «Vaig per Fulano...» riu-te de tota la terapèutica.
PERE.—Pobre fill meu, i fa molt?
EUGENI.—Uns tres mesos... El...
MARIA.—El dia de l'Ascensió. (*A Eugeni.*) Així ens en recordarem, que és festa assenyalada.
PERE.—I com no m'ho vàreu escriure?
MARIA.—Per... Me'n vaig. No puc més... No puc.
EUGENI (*A part.*)—I em deixa el mort a mí?
MARIA.—Calli, que per vostè l'he tingut de matar. Embolicaire!
PERE.—Pobreta! No ploris... Abraça'm i estima'l força. Sents? Estima'l força.
MARIA.—Sí, senyor; si ja l'estimo.
EUGENIA (*Corrent cap a Maria.*)—Esposa meva!
MARIA.—No; tu, prou. No t'emocionis més. Els homes han d'ésser forts.
EUGENI.—Rosàura.
PERE.—Deixa'l que hi torni; que desfogui la pena...
MARIA.—Es que fa tres dies que s'està desfogant i potser en fa un gra massa; la veritat.
PERE.—I vaja; no us vull veure més així. I per aminorar vostres tristeses vaig a donarvos, fills meus, l'alegria que us tenia reservada.
MARIA (*A part.*)—Quina altra en deu dur de cap aquest senyor?
EUGENI (*A part.*)—Suo d'engúnia.
PERE. — Aquesta notícia serà un bàlsam per apaigavar el vostre dolor, fills meus. Sapigueu-ho: he resolt liquidar els meus negocis de Montevideo! No esteu contents?
EUGENI.—Sí, però...
MARIA.—Què vol dir?
PERE.—Que em quedo a viure aquí amb vosaltres.
EUGENI.—Què diu?
PERE.—Que ja no me'n torno a l'Uruguai.
MARIA.—Ah! No pot ésser.
PERE.—Si ho sabràs tu més bé que jo. Però, no m'abrasseu? Ja mai més penso separarme del vostre costat. No esteu contents? Eh?
EUGENI i MARIA.—Sí... (*Un sí molt trist i allargat.*)
PERE.—Sembla que us haveu quedat tots tristos.
MARIA.—No, papà. Es que la joia també fa vessar llàgrimes. Estic que no puc parlar... Perdoni'm, papà. No sé què dir... Deixi'm un moment de solitud amb els meus records. Què en té d'aspror la vida... Me'n vaig.
PERE.—No te'n vagis, filla meva. Sóc jo qui se'n té d'anar... El teu lloc és aquí... I no ploris, nena... No ploris. Es un àngel. Jo sempre estaré al vostre costat. No penso deixar-vos mai. (*Mutis rebotiga.*)
MARIA (*A Eugeni.*)—Vaja; ja ho veu ben clarament. Això s'embolica cada vegada més. De manera que no em queda altre remei que anar-me'n.
EUGENI.—Però què diu?
MARIA.—Vostè dirà? Aquesta comèdia no es pot perllongar per més temps si el seu pare pensa romandre aquí... Després, pot venir algú que em conegui.
EUGENI.—D'això no en passi ànsia. Tinc la seguretat que de les meves amistats ningú la coneix.
MARIA.—No... Vaja, no pot ésser.
EUGENI.—M'hi havia acostumat tant a tenir una companya tan agradable, tan interessant, tan xamosa i tant... tant...

MARIA. — Fill meu: sembla el rellotge de la Catedral!

EUGENI.—I tant mofeta, que la veritat, un s'hi troba bé del tot... Ara, vostè, no cregui que jo...

MARIA.—Vol callar, home! Si ja ho sé... A vostè li passa com a mí. Com a home no em diu res.

EUGENI.—Exacte, a mí, vostè, com a dona: res.

MARIA.—Igual, igual que a mi. Res... però res.

EUGENI.—Vaja, ni així! (*Senyalant amb la punta de l'ungla.*)

MARIA.—Home; tan poc dirà?

EUGENI.—Com li dic. Ara que vostè m'anava bé. Com li diré... Com un amic; com un company...

MARIA.—Sí; per anar a Montserrat. Ja l'entenc.

EUGENI.—Això mateix; però com a dona...

MARIA.—Ni així. Ja m'ho ha dit. No s'escarrassi.

(*Se sent la veu de don Pere que diu.*)

PERE.—Donya Sandàlia. Prepari's.

MARIA.—El seu papà; me'n vaig.

EUGENI.—Maria... Maria. Però és de debò que se'n va? Aleshores?...

MARIA.—No hi ha més remei.

EUGENIA.—Però què li diré al meu pare?

MARIA.—Vostè rai. Quan sigui fora, mati'm. Però no em faci patir gaire.

EUGENI (*Amb vehemència.*)—Maria!

MARIA.—Què?

EUGENI.—Res.

MARIA.—Ja, ja, ja! (*Se'l mira. Ell queda molt seriós i Maria fa mutis rient com una boja.*)

EUGENI.—Maria, no es burli de mí. Maria.

Don PERE *que ha sortit a temps de sentir la darrera paraula.*

PERE.—Com li has dit? Maria!

EUGENIA.—Sí; Maria... Maria del Roser... Per derivació Rosàura.

PERE.—Vés, home, vés... Aconsola-la. No la deixis així (*Aturant-lo.*) Saps que per portar deu anys de casats, te l'estimes molt, encara.

EUGENI.—No m'ho hauria cregut mai. Però veig que fóra capaç d'estimar-la com un boig... si no l'estimés amb follia. (*Mutis a la rebotiga.*)

Don Pere es queda molt nerviós, passejant-se amunt i avall. Entra ANDALET *del carrer, per lateral esquerra.*

ANDALET.—Molt bones tardes, don Pere. Veu? Ja hem dinat.

PERE.—Bon profit.

ANDALET.—Gràcies.

PERE.—Escolti, Andalet. Vostè fa molt que és a la casa, veritat?

ANDALET.—Ja ho crec...

PERE.—Vostè no ha notat mai si el meu fill...

ANDALET.—No, senyor. No he notat res...

PERE.—Però si no sap lo que vaig a preguntar-li.

ANDALET.—No, senyor... Però, vaja... A mí, demani'm, de la botiga, fins el recó més amagat, que ho sé tot. Però de les coses que, en diríem, d'ús particular dels amos... de les seves menudències, no en sé res.

PERE.—Està bé! Està bé! (*Passejant-se amunt i avall, tot nerviós.*) Què entendrà aquest home per menudències?

ANDALET.—Vaig a posar-me la bata... Sí... Com li dic, no en sé res... (*Andalet es fica per darrera el taulell.*)

PERE.—Vagi, vagi. (*Don Pere segueix passejant-se. De moment, se'n va al foro i amb grans crits.*) Donya Sandàlia! Donya Sandàlia!

Donya SANDÀLIA *surt amb esverament.*

SANDÀLIA.—Mani, don Pere.

PERE.—Es troba bé?

SANDÀLIA.—Sí, senyor.

PERE.—Doncs, miri'm detingudament i contesti'm. Es que faig cara de ximple, jo?

SANDALIA.—Cara de què?

PERE.—De ximple!

SANDALIA.—Cara de ximple? No ho entenc? Per què m'ho diu, don Pere? Una servidora mai...

PERE.—Vostè no prengui part en causa i concreti la pregunta.

SANDÀLIA.—Jo li veig la mateixa cara de sempre!

PERE.—Això no és dir res! La cara de sempre! Podria ésser sempre de ximple.

SANDALIA.—Vol callar, don Pere?

PERE.—Es que, no sé. Des de que he arribat... observo, millor dit, sento que m'embolcalla la sombra d'un misteri. Estic notant al meu entorn unes boires... veig la incògnita! Veig el més enllà.

SANDALIA.—No! Per Déu, don Pere... Ai quin nus em puja...

PERE.—Miri, no hi tornem o li dono vuit dies. Potser en faríem massa!

SANDALIA.—No tingui por. M'he posat un xiclet a la boca i sembla que m'irà bé mastegant-lo poc a poc.

PERE.—Mastegui tant com vulgui, però no hi torni... Aquest fill meu... No ho entenc! I sembla que s'estimen... Però no ho veig clar... No sé què hi veig... En fi, he volgut donar una sorpresa al meu fill i vulgui Déu que el sorprès no sigui jo.

SANDALIA (*Amb molta pena, per haver-se-li enganxat el «chiclet» amb les dents que deu dur postisses.*)—Potser li sembla.

PERE.—Què rediable diu? Parli clar!

SANDALIA (*Amb molts esforços.*)—Que potser li sembla.

PERE.—Ah! Però si fos! De mí no se'n riurien! Riure's de mí, de mí: d'en Pere Nolasc Martí i Camasec: un home que ha tingut trenta cinc anys negoci de vins a l'Uruguai! Riure's de mí! Que he arribat a fer vi... de suc de mongetes rénegues. (*A Sandàlia.*) Anem-se'n! Vingui! Ja veuràs jo... (*A l'Andalet.*) Tu, apotecari brut! Si em demana el noi, digues que he sortit un moment i torno de seguida.

SANDALIA.—Vaig a agafar el moneder.

PERE.—Li dic que vingui... Ai, el reuma! Ai! Maleït. Ja està! Ja el tenim aquí... Beira!... (*A Sandàlia.*) Passim d'entre peus que l'estalonaràs, carnestoltes. (*Mutis lateral esquerra, empenyent a Sandàlia cap al carrer.*)

ANDALET.—Aquesta gent que ha fet la fortuna a Amèrica, tots tornen carregats de mal gènit. (*Se'n va fins a la porteta. De seguida torna corrent, dient.*) Ja apedrega!

(*Des del carrer se sent a don Pere que diu.*)

PERE.—Ja hi tornem a ésser? Que em vol fer agafar una afecció de cor? Vagi-se'n del meu davant, tabernacle! Quedi's a casa!

Atravessa l'escena donya SANDÀLIA, *escorreguda, seguida de don* PERE, *dient-li improperis. L'histèric ha tornat a fer de les seves. Passa la pobre dona amb una mocador a la boca que, entre ell i els crits desaforats de don Pere, impideixen sentir-li el singlot. Don Pere a la porta de la rebotiga.)*

Ai, el reuma! Tant bé que estava! Maliatsiga!

Entra ELENA.

ELENA.—Hola, Andalet.
ANDALET.—Vostè, senyoreta Elena.
ELENA.—Que hi ha l'Eugeni? I l'Andreu que ha vingut?
ANDALET.—Fa tres dies que no se'l veu.
PERE *(Impacient.)*—Què desitja, senyora? Digui.
ELENA.—Senyoreta. Calli. No em digui res. Vostè és el senyor Martí pare. No és veritat?
PERE.—Per servir-la.
ELENA.—L'he conegut de seguida. Hi té una gran tirada amb el seu fill! Grandíssima... No s'assemblen de res, però s'assemblen.
ANDALET *(A part.)*—D'esquena.
PERE.—Es natural que ens assemblem. Si és fill meu... Vostè vol veure al noi?
ELENA.—Sí, senyor. Desitjaria veure'l.
PERE.—Ara, penso que deu tenir un xic de feina.
ELENA.—L'esperaré.
PERE.—Com li sembli. Segui mentrestant.
ELENA.—Moltes gràcies.
PERE.—Em sap greu que... ara...
ELENA.—No s'amoïni. Quan vinc aquí sempre és per una estoneta.
PERE.—Així es veu que vostè coneix molt al meu fill.
ELENA.—Molt! No veu que som quasi collegues.
PERE.—Ah! Potser vostè...
ELENA.—Sí senyor. Estudio el quart any de medicina.
PERE.—La felicito.
ELENA.—No corri tant, que no se'n tingués d'empenedir: sóc un xic gandulota.
PERE.—Ai, la cama!... I el turmell, ai!
ELENA.—Que té dolor?
PERE.—Estic sota la fèrula de la gota maleïda. Ara, que lo meu, penso que ja no és gota. Es el Diluvi Universal!
ELENA.—Mentre s'ho prengui així...
PERE.—Si vol que el cridi?
ELENA.—No porto pressa..
PERE.—Està amb la seva senyora. Ja la deu conèixer, vostè?
ELENA.—Ui, molt! No me'n parli. *(A part.)* Qui deu ésser?
PERE.—I és clar; ella...
ELENA.—Oh! Ella.
PERE.—Perquè vostè no sap lo què val. No ho sap. Vost creu que la coneix? Doncs no la coneix.
ELENA.—No, senyor, no. Li asseguro.
PERE.—No n'hi han! No n'hi han!
ELENA.—Es dir que la seva senyora és allí. *(Per la rebotiga.)*
PERE.—Sí.
ELENA.—Miri, ara em recordo que tinc un xic de feina. Ja tornaré.
PERE.—No deia que no portava pressa?... Esperi's, que el faré sortir.
ELENA.—No; no el cridi. Fóra incorrecte... A lo millor...

Entra el senyor GASSOL

GASSOL *(Al veure a Elena.)*—Hola, nena. Els he atrapat, els he atrapat en el caliu de la família. Presenti'm al seu papà!
ELENA.—El papà de l'Eugeni. *(A Gassol.)* Un íntim del seu fill. *(A don Pere.)* Un altre de la colla.
PERE.—Tinc molt gust en saludar-lo.
GASSOL.—El mateix li dic.
PERE.—I a quina especialitat es dedica, vostè?
GASSOL.—Què diu? No; si jo no...
ELENA. — Digui que sí. Membre de la Creu Roja, secció nocturna. Jo me'n vaig... Ja li he dit al papà de l'Eugeni.
PERE.—El cridaré.
ELENA.—No el cridi. No sigui dolent. Que aprofitant uns moments m'arribaré per uns quefers.
GASSOL.—Es clar. Hi ha que aprofitar-ho tot, perquè són un matrimoni que no es deixen un sol instant. Eh, nena?
ELENA.—Sí, senyor; sí. Per això mateix.
PERE.—Si és tan aixerida i falaguera.
ELENA.—Això ja vé de naixença.
GASSOL.—Es ben cert.
ELENA.—A reveure. *(A part.)* Ja us apanyareu. *(Mutis lateral esquerra.)*
GASSOL.—Es una xicota de totes prendes... Educadíssima. intelligent...
PERE.—Neta. treballadora, com no en té idea. i en tocant a cuina, de primera; demani el que vulgui, dóna gust.
GASSOL *(A part.)*—Ves. Jo em creia que no sabia fer un ou ferrat.
PERE.—Ja va tenir sort el meu fill! I ell, n'està!... Ho comprenc. Després de la desgràcia que han tingut amb la família.
GASSOL.—Figuri's... Què em dirà a mí!
PERE.—Es clar. Vostè deu haver anat a tots els enterraments.
GASSOL.—Que si hi he anat? Que els porters del cementiri, jo crec que si haguessin gosat, ens haurien dit: «Fins a un altre dia».
PERE.—Quina pena!

*Se sent la veu d'*EUGENI *i surt de seguida.*

EUGENI.—Andalet! Andalet! Ah! Era'ts aquí, Gassol?
GASSOL.—Sí, parlant amb el teu papà; per cert que acabo de veure la teva senyora que cada dia la més goig.
EUGENI.—Què? *(Apart.)* Per on l'haurà vist?
GASSOL.—Sí, home; a la teva dona. a l'Elena.
EUGENI.—Ara l'anomenos pel cognom? De quan ençà?
GASSOL.—L'acabo de veure aquí.
EUGENI.—Vol dir, papà, que l'ha vist per la reixa de l'escala, en passar.
PERE.—Per l'escala?
EUGENI.—Es una costum d'aquest. Saps aquesta reixa d'aquí, doncs dóna allí... la meva senyora com ara mateix té la costum de seure-s'hi al darrera... i aquest abans d'entrar sempre li diu alguna brometa al peu de la reixa; res... una costum que va agafar de resultes d'haver menjat pescadilla al «patio del Farolillo».
GASSOL.—Sí... sí... *(Apart.)* No ho entenc...

EUGENI. (*Treient-se un prospecte.*)—Ah! Té, veus allò que et deia del Nujol. (*Com si llegís li diu.*) Calla, per Déu, que no és l'Elena.

GASSOL.—No? Com ha anat?

EUGENI.—Ja t'ho contaré. (*Alt.*) Vaja, vaja, amb l'amic Gassol, encara que pel que jo t'he contat d'ell, papà, ja el deus conèixer.

Surt MARIA

MARIA.—Escolta, Eugeni, després... (*Al veure a Gassol.*) Vostè aquí, senyor Gassol?

GASSOL.—Celebro molt veure-la, Maria.

EUGENI.—Maria, Maria del Roser, per derivació Rosaura.

GASSOL.—Què m'havia de pensar que vostè...

EUGENI.—Es clar, Gassol, com que nosaltres a la meva senyora... La meva senyora, eh? Ho dic amb la boca plena. Aquesta és la meva senyora.

PERE.—Sí, home sí, no te'n alabis tant.

EUGENI.—Doncs a la meva senyora a casa li diem Rosaura, ens agrada més Rosaura... i és clar, al papà li ve de nou, sentir que li diuen Maria.

PERE.—Sí, vaig veient que m'hi vénen moltes coses de nou.

MARIA.—Però que es coneixien amb l'Eugeni?

EUGENI (*Rient.*)—Ja, ja, ja, no cambiaràs mai. (*A Maria.*) Sempre està de broma. (*Al seu pare.*) Això ho diu perquè ara feia molts dies que aquest no ens venia a veure.

MARIA.—Sí, és clar... Ah! Papà, si donya Sandàlia vol pendre alguna cosa... (*Segueix parlant amb D. Pere.*)

EUGENI.—Escolta, tu: de què la coneixes aquesta xicota?

GASSOL.—De res de mal, no t'esveris.

EUGENI.—Es que no fem bromes...

GASSOL.—Et dic que és una bona noia. Però i la Elena, no havíem quedat?...

EUGENI.—No va poguer ésser.

GASSOL.—Doncs podies haver cercat el medi de dir-m'ho.

MARIA (*Continuant el diàleg amb D. Pere.*) Cregui'm, papà, que pel dolor no hi ha res com els Salicilats.

PERE.—No em parlis de medicines...

MARIA.—Veurà, deixi'm fer. (*Anant a una estanteria.*)

Entra ANDREU *molt enfadat*

ANDREU.—Bones tardes.

GASSOL (*A Eugeni.*)—Ves, no el demanaves?

EUGENI.—Amic Andreu, aquí tens al meu papà.

ANDREU.—Servidor.

PERE.—Celebro molt.

ANDREU (*A Eugeni.*)—Desitjaria un moment parlar a soles amb tu. (*Al veure a Maria que s'acosta amb un específic.*)—Ah! Vostè per aquí, Maria?

MARIA.—Servidora.

EUGENI.—Veus, papà... tots, tots, Maria... Maria del Roser...

PERE.—Sí, per derivació Rosaura. (*Apart.*) Començo a tenir el pap ple de tantes derivacions.

EUGENI (*Apart.*)—Un altre que me la coneix, sembla un duro d'Amadeu.

ANDREU (*A Eugeni.*)—Si em permets, que porto molta pressa.

EUGENI (*Indicant-li que passi a la rebotiga.*)—Vols fer el favor un moment.

MARIA.—No, ja ens en anirem nosaltres, pendrem un refresc mentrestant. Quedin-se a la botiga vostès, vinguin per aquí. (*Iniciant el mutis.*)

ANDREU.—Ah! Perdoni, Maria, ja varen enviar aquells models a la Isabel?

EUGENI.—Sí, ja ho varen enviar tot, sí, tot...

MARIA.—Sí, senyor... és dir, suposo que sí, perquè jo fa tres dies que...

EUGENI (*Empenyent-los.*)—Sí, aneu, aneu. (*A don Pere.*) Vol dir uns perfums de Coty que en diuen «Models», és l'últim crit!

PERE.—L'últim crit el faré jo i fins els sords em sentiran... que el reuma m'està posant violent... i no sé... no sé...

EUGENI (*Empenyent-los.*)—Vagin, vagin. (*Mutis a la rebotiga Maria, don Pere i senyor Gassol.*)

EUGENI.—Què hi ha? Què et passa?

ANDREU.—Martí, jo em creia que eres un home! Martí, jo em creia que eres un cavaller, però...

EUGENI.—Ep, ep, escolta, tu, poc a poc i treu marxa! Jo m'atabalo amb el pare, però pels demés tinc el cap molt serè i la corretxa molt curta; amb això, ves com parles.

ANDREU.—Es a dir que et sembla d'homes l'anar a contar a l'Elena el que vàrem parlar l'altra nit aquí a la botiga?

EUGENI.—Jo?

ANDREU.—Es clar, no crec que li hagi pogut contar el veí del davant.

EUGENI.—Però si el menys fa quatre dies que no l'he vista a la teva xicota. Escolta: i tu ets aquell tan viu?

ANDREU.—Què vols dir?

EUGENI.—Mira'm bé; tu creus que l'altre vespre aquí tu i jo estàvem sols?

ANDREU.—Home, ja ho sé que no; què em diràs a mi! Però la damisela que tenies amagada, darrera la nena dels «chiclets» estic segur que no coneix a l'Elena, i molt menys pot tenir l'avinentesa de parlar-hi.

EUGENI.—I per què s'han inventat els anònims?

ANDREU.—Vols dir?

EUGENI.—Es clar, tros de còniam.

ANDREU.—Es que és colossal! Ho sap tot, de pe a pa, el que vàrem dir... fins el de les carbasses, per cert que estic menjant carbassa cada dia.

EUGENI.—Mira, és un gran tenífug i si et menges llavórs i tot, et preservarà de la solitària.

ANDREU.—No comencem... però per quin fi ho hauria fet?

EUGENI.—La persona allí amagada podia tenir especial interès en venjar-se de tu. Veuràs, tu has fet moltes desgraciades en aquest món, i això es paga un dia o altre.

ANDREU.—Però és que no hi caic.

EUGENI.—Rumia... pensa... de temps enrera. Qui sap, els francesos diuen que la venjança és un plat que es menja fred!

ANDREU. (*Rumiant.*)—Com no fos... però... no parlis més. (*Acudint-li qui pot ésser.*) Ja està, sí!... Tu tenies amagada a la Carmeta.

EUGENI.—Home, bé t'ha costat prou!

ANDREU.—Mira, m'ho va semblar que aquella aigua marina l'havia pagada jo! Precisament n'acabava de comprar una altra d'igual per la meva xicota.

EUGENI.—Ho veus, home?

ANDREU.—I això li fa fer la mala bruixa de sa mare; aquella tauleta de nit amb dues po-

tes... sí, és clar sent així, ja ho comprenc. Perdona'm, noi, potser he estat un xic incorrecte.

EUGENI.—Estàs satisfet? Què dius, ara?

ANDREU.—Sí, sí, tens raó.

EUGENI.—Doncs, apa, dóna'm la mà.

ANDREU.—I una abraçada ben forta. (*Abraçant-se.*) Eugeni!

EUGENI.—Andreu!

ANDREU.—Amics com sempre.

EUGENI.—Com sempre!

Entra ELENA

ELENA.—Vaja, «Sin novedad en el frente». Ja ho savia que era'ts aquí, i per això he vingut.

ANDREU.—Elena, perdona'm, creu-me, que sóc innocent.

ELENA.—No em diguis rès... no...

EUGENI.—No siguis així, Elena; que és innocent, pobret.

ELENA.—I vostè calli, corruptor de la innocència.

ANDREU.—Creu, Elena, que un cop casat tinc d'ésser un altre; t'ho asseguro... creu que jo...

ELENA.—No, no pateixis, que ja penso perdonar-te...

EUGENI.—I és clar, dona...

EELENA.—Al cap d'avall, tots sou una colla de poca-soltes.

EUGENI.—Moltes gràcies.

ELENA.—Tu el primer. (*A Andreu.*) Però tu, fill meu, espera't que quan ens hagin fet així... (*Per la benedicció.*) menjaràs carbassa un any seguit.

Surt MARIA *de la rebotiga*

MARIA.—Escolta. Eugeni... (*Al veure els presents, fa com si volgués retirar-se.*) Ai, perdoni.

EUGENI (*A Maria.*)—No, vina, vina.

ELENA.—Maria, per aquí també!

EUGENI.—Però, filla, vostè és més popular que la Monyos!

MARIA.—Senyoreta Santelm tinc molt gust en saludar-la.

ELENA.—Que el coneix a aquest bona pessa?

EUGENI.—Ja ho crec. Tinc el plaer de presentar-vos a la meva senyora.

MAIRA.—De per riure, eh?

ELENA.—Aquest és?... Ves per on...

EUGENI.—Es una veïneta meva molt simpàtica, que m'ha fet aquest servei tan gran!

MARIA.—Vostè és molt amable. Sí, senyoreta Santelm, sóc la veïna del terrat.

ELENA.—I doncs, que ja no està a La Física?

MARIA.—Sí senyora, però faig vacances.

Entra ANDALET *que abans haurà sortit al carrer per la lateral esquerra*

ANDALET (*A Eugeni, amb molt misteri.*)—Permeti'm, senyoret.

(*Elena, Maria i Andreu segueixen parlant per ells.*)

EUGENI.—Què hi ha?

ANDALET.—Hi ha un minyó que fa molta estona que ronda per aquí... i jo... sap... què li diré... no sé quin efecte m'ha fet... que he sortit... i...

EUGENI.—Acaba, de pressa, digues.

ANDALET.—Ell que al veure'm se m'acosta i m'ha dit que li convé tant parlar amb la Maria.

EUGENI.—Amb la Maria?

ANDALET.—Ah! I que es pensa amb quin interès?

EUGENI.—I com és?

ANDALET.—A mi no m'agrada gens!

EUGENI.—I què vol?

ANDALET.—No ho sé... però jo com que hi ha el seu papà i l'he vist d'aquella manera... he pensar que no ens ho enredés tot aquell ximple.

EUGENI.—Sí, tens raó! (*Als altres.*) Veniu un moment, entreu a la rebotiga, farem tertúlia; una tertúlia a la rebotiga d'un apotecari, un diumenge a la tarda, sempre té un caire molt segle divuit. I una entusiasta de la Arqueologia com tu, Elena, s'hi té de trobar bé per força.

ELENA.—Sí, molt... però m'hi sobren les rates.

MARIA.—Ai, sí! Quina engúnia!

EUGENI.—De dies no surten; entreu! Ja vinc, jo. (*Els acompanya, després se'n va tot determinat fins a la porteta lateral esquerra, però a l'anar a agafar la porta diu:*) I jo què n'he de fer? Què em fa a mi d'aquesta mossa? (*Repensant-se i tot arronsant les espatlles, la crida anant al foro.*) Maria! Rosaura... Rosaura... surt un moment!... Rosaura, surt, dona...

MARIA (*Sortint de pressa.*)—Calli, que mai me'n recordo que em dic Rosaura.

EUGENI.—Vegi, que hi ha un jove que la vol veure.

MARIA.—A mi, on?

ANDAL.—Al carrer!

MARIA.—Al... (*Acudint-li qui pot ser.*) Canalla! (*Va per anar-hi però es repensa. A Andalet.*)—Que no el vui veure, que se'n vagi.

ANDALET.—Miri, senyoreta, cregui'm. (*A don Eugeni.*) Vostè em permet? Serà millor que se'l escolti, perquè hi ha el papà de don Eugeni... i tot se'n podria anar en orris; que el minyó ve molt nerviós...

MARIA (*Somrient amb menyspreu.*)—Nerviós, ell!... Canalla! Què pensarà vostè de mi, senyor Martí, què pensarà!

EUGENI.—No, Maria, no penso res... de les dones no he volgut parar-me mai a pensar-ne res... És perdre el temps... Vegi de desfer-se'n com pugui que jo entretindré al meu pare... però sobre tot...

MARIA.—Quant sento que per causa meva, senyor Martí...

EUGENI.—No s'amoïni, dona, la vida és més complicada del que sembla.

MARIA.—Tant que m'agrada tenir la rialla als llavis.

EUGENI.—Les rialles són les aspirines dels dolors morals; ens enganyen perquè per un moment no ens en sentim, però ells van fent.

MARIA.—Estic que quasi ploraria... No és de pena... no... és de... no ho sé.

EUGENI.—Vaja, no la vui veure així, ho sent?

MARIA.—Eugeni!

EUGENI.—Sobretot no aixequi la veu i pensi que no està sola.

MARIA.—Gràcies, Eugeni.

EUGENI.—Un crit... i aquí té un costat, un amic, un germà, un home... que no se li oblidi; un home

(*Maria li estreny la mà sense paraules.*)

ANDALET.—Senyoret, deixi'm que l'abraci; té un cor més gran que en Serrallonga!

EUGENI.—Fuig, ximplet! (*Mutis ràpid a la rebotiga.*)

MARIA (*Per Tomeu.*)—Miserable! (*A Andalet.*) A on és?

ANDALET.—Aquí, a la porteria; no surti vostè; és millor... (*Signant la lateral esquerra.*)

MARIA.—Canalla! Deixi'm sola amb ell.

(*Andalet se'n torna cap un recó de la botiga. Al anar Maria a la porta per cridar-lo s'obre aquesta poc a poc i*)

Apareix TOMEU

TOMEU.—Vaja, per fi se't pot veure.

MARIA.—Entra. Què vens a fer?... és que... cerques comprometre'm?

TOMEU.—Jo?... tu ho saps prou com m'agraden fer les coses.

MARIA.—Per això mateix. No tenies de marxar ahir?

TOMEU.—Sí.

MARIA.—I doncs?

TOMEU.—Es que...

MARIA.—Què em vares dir tu l'altre dia, quan et vàreig donar les cinc mil pessetes? Que t'embarcaries amb l'«Infanta» i ens deixaries tranquils per sempre més.

TOMEU.—Sí, però anar-me'n tot sol... deixant-me aquí trossos de cor; Maria...

MARIA.—Calla... calla... què saps tu el que és el cor.

TOMEU.—Ella... la nena... la meva filla!

MARIA.—Ara te'n recordes? Després de cinc anys...? Ara, mal home! Que la vares deixar de bolquers encara!

TOMEU.—Veuràs; és que jo aleshores... però és filla meva, no ho oblidis, i si jo vui... (*Amenaçador.*)

MARIA.—Es que altra vegada vols tornar a lo de sempre... a lo que fa un any estàs fent? A viure amb l'esquena dreta, traient-me tot el que pots, com una sangonera? Per no desfer la felicitat... de dos cors que s'estimen?

TOMEU.—Jo!...

MARIA.—Doncs es té d'acabar això i tira pel cap que vulguis... ho sents?

TOMEU.—Es que ara només fóra qüestió de...

MARIA.—No sé què dir-te; no en tinc més de diners, que em costen molt de suar-los. I si t'he pogut donar aquelles pessetes, és degut a una casualitat que sols passa en les comèdies. Per lo tant, ja hem parlat prou, m'entens?... Apa, que aquí no és a casa meva.

TOMEU.—Està molt bé. Ja hem parlat prou. Sé el que tinc de fer... me'n aniré a Manresa i ja ho arreglarem.

MARIA.—A Manresa! Ves, ves a Manresa! Tu t'has fixat bé amb l'Avelí? Tu l'has vist al peu de la fornal del taller, aixecant el mall en l'aire, doblegant el ferro encès, més vermell que la seva cara roja com un sol ixent? Doncs apa, ves a Manresa!

TOMEU.—Bé, això són coses d'homes.

MARIA.—Però el parar la mà perquè et vagin donant diners, això tens entès que sí que pot ser de dones! Doncs tira pel cap que vulguis, ves a Manresa i ves on te dongui la gana, però deixa'm en pau. Ja n'he fet prou de sacrificis que entre els uns i els altres acabaríeu per tornar-me boja.

TOMEU.—No et posis així... que jo per tu, Maria...

MARIA.—Vaja, prou. No parlem més que tot és inútil!

TOMEU.—Bé, això...

MARIA.—Inútil, ho sents! Inútil!

TOMEU.—Ja ho veurem!

MARIA.—Ja està vist; que no em fa por la teva amenaça, que si jo parlés...

TOMEU.—Què vols dir?... Ara vols llençar-me al rostre el que sempre hagi estat un pobre obrer, perseguit per la mala voluntat de gent que m'ha volgut perdre?

MARIA.—No em facis riure! Obrer tu? Tu?... Si tu no has treballat mai!... Els obrers honrats no hi saben viure amb diners de les dones. L'obrer honrat no vol més que salut i feina! Ho entens bé?... Els que són com tu no en són d'obrers, en fan per poguer explotar a quatre desgraciats i viure amb l'esquena dreta. Amb això ja ho saps, treballa o roba, si és que fa temps que no et pots treure el setmanal matant homes honrats al peu d'una cantonada.

TOMEU.—Què estàs dient.?...

(*Eugeni que estava vetllant l'escena des del llindar de la porta del foro però sense ésser vista del públic, s'interposa perquè parlin baix.*)

EUGENI.—Maria, per Déu... el pare...

MARIA (*A Tomeu.*)—Apa, al carrer!

TOMEU (*Acció d'agredir-la.*)—Si no fossis una dona.

EUGENI (*Amb una serenitat que glaça.*)—Jove: li diuen que surti al carrer. Ho sent?

MARIA (*Abraçant a Eugeni.*)—Eugeni, que és un miserable!

(*Tomeu somrient cínicament, es posa la mà a una butxaca de part de fora de l'americana. Amb molta flema treu una pitillera, de la que en treu una cigarreta, disposant-se a encendre-la, però de nerviós que està, no pot. Eugeni queda emparant a Maria amb tota serenitat i sens perdre-li cap moviment.*)

TOMEU.—Vaja; ara és aquest? Molt bé! Molt bé!

EUGENI (*Fa un gest d'impaciència i diu a Maria, que ha estat al seu costat.*)—Deixi'm.

MARIA.—Eugeni, per Déu!

ANDALET (*Tocant per l'espatlla a Tomeu i oferint-li foc amb un encenedor de butxaca.*)—Si és servit. Que no encendria.

TOMEU.—Mercès.

(*Sense dir res va a fer mutis equivocadament. Andalet l'estira de l'americana.*)

ANDALET.—No; la porta és aquí. (*Per l'esquerra.*) Allí hi ha el taulell, però avui ni cinc de calaix, que és diumenge.

TOMEU (*Se'l mira perdonant-li la vida.*)—Aneu a dormir, bon home. (*Girant-se a la parella.*) Vaja, que vagi bé, tot! «Alanta»! (*Mutis.*)

(*Fent acció d'anar-hi. Però Andalet es posa davant de la porta barrant-li el pas.*)

ANDALET.—No... No es passa, senyoret!

MARIA (*Agafant-lo.*)—Eugeni, per mí! No cregui... Sent? No cregui que jo... Eugeni!

EUGENI.—Maria, no es posi així. No plori.

MARIA.—No; si no ploro... No en faci cas... Si aquestes llàgrimes no fan mal... Eugeni! (*Abraçant-se els dos instintivament. Andalet eixugant-se una llàgrima s'amaga a un recó.*) Vostè no ho sap el consol que és plorar damunt del pit d'un home honrat... Però,

ara, vostè, què pensarà? Deixi'm... Deixi'm estar... Que no ho sé... Fins li tindria ràbia...

EUGENI.—A mí?

MARIA.—Sí, a vostè, també... Però no... No... Ni sé el què em dic.

EUGENI.—Maria, per Déu! Maria!

MARIA.—Per què m'ha tingut d'ensenyar un cel que no ha d'ésser mai per mí? Maleiria el moment i tot... Ai, perdoni'm; deixi'm... Però no se'n vagi, Eugeni; no se'n vagi...

ANDALET (*Que estava a l'aguait.*) — Que vé el seu papà.

Don PERE *surt de la rebotiga.*

PERE.—Eugeni, que ens heu deixat sols. Què feu?

EUGENI (*A Maria.*)—Dissimuli, per Déu.

MARIA.—No, papa; ja venim. Es que jo...

PERE.—Que has plorat?

MARIA.—No; i ara!

PERE.—Però si tens els ulls humits!

EUGENI.—No; és que...

MARIA. — Sí. Es que aquest m'explicava uns fets! I m'ha fet fer un tip de riure... que fins he plorat i tot... Ai, papà, per Déu, no em miri així... Ja, ja, ja; que és graciós. Si ric! Que no ho veu si ric. Que si m'espurnen les llàgrimes és de tant riure.

PERE.—Diu que està rient i plora... I és la teva dona? I tu què fas que no l'estrenys contra el teu pit.

EUGENI.—Maria! Li puc dir Maria meva? Li puc dir?

MARIA.—M'ho pot dir! Li juro per la memòria de la meva santa mare!

EUGENIA.—Però aquest home...?

MARIA.—Calli, ara...

PERE.—No ho entenc. Vaja que no ho entenc.

MARIA.—El papà, quina cara. Rigui, papà... Rigui. No se n'amagui... Que no hi ha res que s'encomani tant com les rialles. Que el riure eixampla el cor... Es lo que ens fa ésser bons... Eugeni, tapi'm la cara, que no puc més (*Amagant-se en els seus braços.*)

EUGENI.—Maria meva!

MARIA.—Sí; seva! Tan-debò que ho pogués ésser!

TELÓ

ACTE TERCER

La mateixa decoració de l'acte anterior. Són dos quarts d'onze de la nit del mateix dia que ha tingut lloc l'acte segon.

*En escena l'*ANDALET *despatxant a porta tancada a la senyora* MELITONA, *una llevadora veïna i parroquiana.*

MELITONA.—Ara, dongui'm tres paquets de gasa. El cotó ja hi és?

ANDALET.—Sí, senyora.

MELITONA.—Miri: posi'm també un parell de rals de glicerina gelada. Ara faci'm un paquet ben fet. Sent?

ANDALET.—Passi ànsia.

(*Se sent una forta rascada a la porta que espanta a la senyora Melitona.*)

MELITONA.—Ai! No hi puc fer més. Tota m'esborrona, això.

VIGILANT (*Al defora.*)—Que són dintre?

ANDALET.—Sí. (*A la senyora Melitona.*)—Es el vigilant.

MELITONA.—Em posa més nerviosa que el rascar un plat amb el ganivet!

ANDALET.—Ja podeu obrir, ja; Vigilant.

VIGILANT (*Aixecant mitja porta i entrant.*)—Es que veia llum per sota. Ah! Bona nit, senyora Melitona.

MELITONA.—Bona nit, Pepet.

VIGILANT.—Que anem per feina?

MELITONA.—Sí... La filla gran de la senyora Ignasieta. La del 145. Ah! Veiam, vostè, Pepet, si em farà esgargamellar com el divendres passat.

ANDALET.—Avui no tingui por: no té Junta. Els diumenges, el «Cumitè» se'n va a escampar la boira. Es dia inhàbil. Com que és tancat.

Entra el senyor BOSCH, *ajupint-se sense aixecar la porta.*

BOSCH.—Hola! Que teniu obert, avui?

ANDALET.—Per un moment, senyor Bosch. Despatxava aquesta veïna que va de part.

BOSCH.—Sant Antoni!

ANDALET.—Vaja, ella, no. Però és igual. Tingui. (*A la senyora Melitona, donant-li el paquet.*)

MELITONA. — Moltes gràcies! Ja ho apuntarà tot, veritat?

ANDALET.—Sí, senyora. Ho apuntaré. Passi ànsia.

MELITONA.—Bona nit. (*Va per sortir.*)

VIGILANT. — Passi, passi, senyora Melitona. (*Aixecant-li la porta fa mutis la senyora Melitona.*)

TOTS.—Bona nit.

VIGILANT.—Aquesta dona, quan li vivia el seu primer marit era la dona més castissa d'aquest carrer.

BOSCH.—Deu fer molts anys d'això.

VIGILANT.—Sí; ja en fa. ja en fa. Aquest d'ara és el tercer!

BOSCH.—Mosca! Dóna'm una mica de bicarbonat, Andalet, que tinc un dia, avui...

ANDALET..—Vostè es veu que sempre els hi té prou de malament.

BOSCH.—No me'n parlis. I pensar que de tot en té la culpa la fumuda misèria... Sí, home. Perquè si jo pogués beure aigua Imperial a tot hora, em posaria bé del tot. Creieu.

VIGILANT.—Senyor Bosch, un federal com vostè, beure aigua Imperial... No sé què hi trobo...

BOSCH.—Veureu, Pepet: l'estòmac és apolític. I és que la vida s'està fent impossible... Lo que et dic: la fumuda misèria! No sé on irem a parar!

VIGILANT.—No parli de misèria, home. A Barcelona, que cada dia hi han més «Fortunes» pel carrer.

BOSCH.—Ja ho ha dit, ell. Com ho sabeu vós?

VIGILANT.—Caram! Que no veu la pera dalt del cotxe?

BOSCH.—Vinga, vinga. Posa'm bicarbonat, Andalet, que jo us voldria donar aquesta recremor.

ANDALET.—En vol quinze cètnims?

BOSCH.—No, home. Un grapadet del dels habituals. Hi tinc drets adquirits.

ANDALET. — Es ben cert; que vostè és consequent.

BOSCH. — Una farmàcia nocturna sense habituals és una farmàcia morta, i una farmàcia morta...
ANDALET.—Es un descrèdit per la Facultat.

(Se sent trucar al carrer batent de mans.)

VIGILANT.—Vaja, el «primero de la noche».
BOSCH.—Un que se'n va aviat a dormir.
VIGILANT.—Aviat?... A les petites... Ja sé qui és... Però, jo, sap?... *Vert, oirt y callart*, que no en sóc de xafarder!
BOSCH.—Home!

(El Vigilant fa mutis corrents.)

ANDALET.—Ja li dirà, ja. No passi ànsia.
BOSCH.—Teniu de tancar, veritat?
ANDALET.—Sí, senyor Bosch. Que és diumenge... I l'amo...
BOSCH.—Res, home. On hi ha patró no mana mariner. Vaja, fins demà.
ANDALET.—Fins demà, si Déu vol.

(Mutis senyor Bosch. Andalet tanca la porta del carrer. Se'n va a la de la rebotiga i agafant el morter es posa a picar com si fos una senyal.)

Als pocs moments surt MARIA *bo i posant-se la bata del final del primer acte.*

MARIA.—Se n'han anat?
ANDALET.—Sí; ja són fora.
MARIA.—Com està don Pere!... No, això no pot durar més... Ara pujaré amb un salt a veure l'avi que... També ja no sé què inventar... I després parlaré seriosament amb l'Eugeni. Ja torno.
ANDALET.—L'escala ja està apagada. Vol l'espelma?
MARIA.—No. L'Eugeni m'ha deixat el seu llumet de butxaca. *(Mig mutis lateral esquerra.)* Ah! Si don Pere em trobés a faltar, digui-li què sé jo... El què vulgui... Que entre tots potser em tornarien mig ximple!
ANDALET. — Vagi-se'n descansada, senyoreta. *(Mutis Maria.)* Dones! Dones! Ja hi fet bé que no m'he deixat engrapat mai pel ganyot.

Surt EUGENI *de la rebotiga*

EUGENI *(A Andalet.)*—Que és cap a dalt? *(Per Maria.)*
ANDALET.—Sí, senyor Martí. Acaba de pujar al Cel!
EUGENI.—Esteu molt d'humor, Andalet, i jo no n'estic gaire.
ANDALET.—No s'amoïni, don Eugeni, que sortirem de tot... Que vostè sap trobar més arguments que en Piquet!
EUGENIA.—No; ara, no les tinc totes. Que el pare està a punt de descobrir-ho tot... I no vull pensar-ho. No ens deixa un moment, preguntant, inquirint, fiscalitzant en una forma, que no he pogut parlar a soles amb la Maria des de l'escena d'aquesta tarda, ni quan hem sortit a sopar, ni al tornar, ni ara, ni allí dintre. Es horrorós!... I a donya Sandàlia sense dar-li la gana d'agafar l'histèric! Que al menys hauria distret al pare, i ens hauria donat temps...
ANDALET.—Però, és clar. El seu papà...
EUGENI. — Sí; veu una cosa estranya... I jo també estic frisós de saber... Aquesta mossa... Quina llàstima... Té un no sé què...
ANDALET.—Fa molt temps que ho vinc dient. En la veïna del terrat jo hi he vist sempre un misteri.
EUGENI. — Ara, que a mi, d'ella, com podeu compendre...
ANDALET.—Sí, senyor; sí. Vol callar...
EUGENI.—Què vols dir?
ANDALET.—Res, don Eugeni, res.

(Truquen al telèfon. Andalet va per agafar l'auricular. Eugeni molt nerviós sense donar-li temps, li diu.)

EUGENI.—Qui és?
ANDALET. — Esperi's, que li diré *(Al telèfon.)* Sí; aquí és la farmàcia Hermes... Sí senyora... Hi és...
EUGENI *(Impacient a Andalet.)*—Per qui demanen?

(Andalet, amb la mà li fa senya de que ja li dirà i segueix amb l'aparell a la boca.)

ANDALET.—Ara li diré que es posi a l'aparell... Qui li he de dir que la demana?... Molt bé... No es mogui. *(Deixant l'aparell.)*
EUGENI.—Qui és?
ANDALET.—Les senyoretes Pladevall que demanen a donya Sandàlia que es posi a l'aparell.
EUGENI.—Vés, avisa-la. *(L'Eugeni molt nerviós, nerviosíssim va i vé. Obre la porta de l'escala com si estés impacient en esperar a Maria. A l'obrir es comprèn que es troba amb un veí de l'escala que surt al carrer i que el saluda.)* Bona nit... A pendre un xic la fresca, eh? Sí, senyor, sí... Bona nit... Molta calor... Molta... *(Torna a tancar la porta.)*

Donya SANDÀLIA *surt de la rebotiga tota contenta, saltironant.*

SANDALIA.—Ai, pobretes! Tants anys sense sentir-les-hi la veu! No sé què em farà. *(Agafa l'aparell.)* Nenes... Sí. Sóc jo... Sí. La vostra Dàlia. Ah! Hi ha la senyoreta Elena també... Sí, ja li diré a don Pere... Que... Sí que et conec. Si ets tu, Lota... Lota... Quan m'alegro de veure't, filleta... Sí, sí... Fill meu... Sí ja ho sé que m'estimeu molt, molt. Hoip! Hoip! Hoip!
EUGENI *(Al veure-li l'histèric.)* — Home; ara tant me feia!
SANDALIA.—Us esperem. *(Deixant l'aparell.)*
ANDALET *(A Sandàlia.)*—Tingui; mastegui un chiclet.
SANDALIA.—Pobretes! Sis anys sense veure-les... No, no. Ja em contindré... Oh! Però que què estic contenta. Diu que ens vindran a cercar per anar a «Marycel». «Cuando en las noches del estío...» *(Se'n va cantant això amb música de «La Tempestad». Fa mutis a la rebotiga amb grans alegrois.)*
ANDALET.—Aquesta dóna és histèrica o li falta un bull, com les guixes.

(Eugeni ha tornat a anar fins a la porta de l'escala i obrint-la diu a Andalet.)

EUGENI.—Que t'ha dit si trigaria gaire?
ANDALET.—Qui? La...
EUGENI.—Sí.
ANDALET.—No ha dit res. Però pot comptar que baixarà de seguida.

Se sent a don PERE *que sortint de la rebotiga diu, dirigint-se a l'interior.*

PERE.—Vagi mastegant chiclets i pobre de vostè que surti, sent? O ja cal que es busqui colla. Ah, era'ts aquí, Eugeni? I la teva dona?
ANDALET.—Ha pujat a dalt... al...
EUGENI.—Al segon pis; a casa dels anglesos un moment, que tenen la nena gran amb una floronculosis. Són molt bons amics i bons clients.
PERE.—Sí... sí... Escolti, Andalet.
ANDALET.—Mani, don Pere.
PERE.—Que li sembla si se n'anés a veure si em trobava per allí dintre?
ANDALET.—Sí, senyor, sí. Ja me'n vaig. (*Mutis.*)
PERE.—Home, m'agrada aquest Andalet. Es molt intelligent. (*A Eugeni.*) Seu, noi, seu.
EUGENI (*A part.*) — Comença la vista de la causa.
PERE (*Asseient-se.*)—Ai, aquesta cama. (*Adolorit pel reuma.*) Té. (*Oferint-li tabac.*) Fumem, no et sembla?
EUGENI.—Com vulguis, papà.
PERE. — Sí. Fumem. «Calma i tabaco», que diuen a Cuchilla Grande. (*Encenen les cigarretes. Eugeni tement el cataclisme està molt nerviós. Pega unes quantes pipades i diu.*)
EUGENI.—No està malament aquest tabac.
PERE.—Es Gener.
EUGENI.—A mi m'agraden més els Abdullhas, per això.
PERE.—A mi també m'agradarien si fos fill d'en Pere Martí i Camasec.
EUGENI.—Que estàs de broma, papà.
PERE.—Molt. Escolta, noi. Però, escolta'm bé.
EUGENI.—T'escolto, papà.
PERE.—Que jo, quan tu tenies dos anys, em vengués la tauleta d'aigua amb sucre del Ninot i me n'anés amb ta mare i tu a provar fortuna a l'Uruguai i,. gràcies a Déu, n'hagi fet... no t'autoritza perquè tu no et sàpigues entendre...
EUGENI.—Papà.
PERE.—Deixa'm dir. Jo no sóc batxiller, ni molt menys metge ni doctor. Amb prous feines sé les quatre regles i llegir i escriure, però no tinc pel de tonto ni m'ha agradat portar llana al clatell... I francament, no sé com dir-t'ho... Perquè és molt dolorós tenir de dir a un home... Però sóc el teu pare i hi tinc dret... Que el teu nom és el meu.
EUGENI (*A part.*)—Suo tinta!
PERE.—Veuràs, noi. La conducta de la teva dona no m'agrada gens; però gens. Així, clar i català!
EUGENI.—Ah! Però tot això era lo que volies dir-me, només? (*Aixecant-se del seient.*)
PERE (*Id.*)—I et sembla poc?
EUGENI.—Això rai!
PERE.—Eh! I t'ho prens així! Però que t'has begut l'enteniment!
EUGENI.—No, papà. He volgut dir: Això rai!
Això rai! (*Comprenent que el seu pare s'ha adonat de la seva tranquillitat, es vol posar tràgic, però no en pot sortir.*)
PERE.—Es que encara hi ha més?
EUGENI.—Que si hi ha? No en parlem.
PERE.—Com s'entén? N'hem de parlar. Que jo estic veient en la teva dona un no sé què... i referent a tu no tractis de dissimular que no m'enganyes de res! De res, ho sents?
EUGENI (*A part.*)—Ara explotarà la mina.
PERE.—Que jo ho sé tot i el que em vulgui enganyar a mi, encara ha de tornar a néixer.
EUGENI.—No, papà, no.
PERE.—Perquè a mi no em negaràs què en la Maria o Rosàura, com li vulgueu dir, tu li veus, també...
EUGENI.—Això és cert. Li veig una cosa estranya. Sí.
PERE.—Si ho estava veient. No diré que avui t'enganyi, però si no hi poses remei... La teva dona en porta una de cap!... Ves no badis i ara mateix, quan baixi, vull que tinguis una seriosa conversa amb ella.
EUGENIA.—Sí, papà. Si en tinc més ganes que tu.
PERE.—I doncs, perquè no l'has tingut, ja?
EUGENI.—Es que no hem pogut. Eren vostès al davant, i, comprengui...
PERE.—Sí. Això té d'ésser a soles. Sense testimonis.
EUGENI.—I tal, home... Més, ja et dic...
PERE.—Haver-ho dit, criatura. Tu has vist els embuts que jo he gastat amb l'Andalet?
EUGENI.—Sí, però és que l'Andalet no m'ha pagat la carrera i no m'és pare. Un pare tan bo com tu. Papà del meu cor!
PERE.—Tens raó, fill meu. Vina'm aquí. Encara que ets tot un homenàs i un senyor doctor, jo, et veig sempre petitet. Pels pares, els fills, sempre són nens. (*Acaronant-lo.*) Estigues tranquil i deixa'm fer a mi.

(*Eugeni parant una mica d'atenció a la porta de l'escala, diu.*)

EUGENI.—Calla, que...
PERE.—Es ella?
EUGENI.—Sí; conec el seu trepig . Deixa'm. papà.
PERE.—Ja ho saps... Ai! Maleït turmell! (*Pel reuma.*) Sigues enèrgic, fill meu! I pensa que aquí tens a ton pare; a ton pare. No et dic res més. (*Mutis a la rebotiga.*)

Surt MARIA *per lateral esquerra.*

MARIA (*Al veure a Eugeni.*)—Eugeni... Estem sols?
EUGENI.—Sí, Maria.
MARIA.—Volia parlar-li a soles.
EUGENIA.—Jo també.
MARIA.—Però i el seu pare?
EUGENI.—No tingui por. Té molta feina.
MARIA.—Vol dir que no ens el trobarem entremig... Miri que d'ençà d'aquesta tarda, no ens deixa.
EUGENI.—No vindrà. Es allí dins repasant unes fórmules alemanyes per fer vi de quina.
MARIA.—Ah!
EUGENI.—Sí. De quina... de quina manera li sortirà més barato.
MARIA.—Vostè no perd mai l'humor!
EUGENI.—Què hi vol fer. Vostè, creu, Maria, que la vida val la pena de que ens la prenguem seriosament?
MARIA.—Aquesta teoria és ideal pels que tenen ben cobertes totes les necessitats, sense tenir que preocupar-se enfront de la vida. Per vostè que té un pare amb la caixa oberta i ben curulla. Els pobres ens hi tenim de encaparrar per força. Eugeni!... Escolti...
EUGENI.—Escolti. (*Quasi els dos alhora.*)
MARIA.—No, no; digui, digui...
EUGENIA.—No, digui. Parli vostè, que ja havia començat.

MARIA.—Doncs, bé, Eugeni. Jo ja sé que a vostè no l'interesso de res...

EUGENI.—Com a dona! Ara, com a veïna, com a amiga és altra cosa. Tot lo que li pertany a vostè fa més que interessar-me. Em tortura si són penes; si són alegries, m'aixamplen el cor i fins sembla que respiro més fondament.

MARIA.—Essent així, vostè, haurà cregut potser que sóc una qualsevol... Una més de lo que corre avui dia? I fent-me molt favor em considerarà en aquesta categoria vergonyant de la mitja virtut.

EUGENIA.—Es que si fos, Maria...

MARIA.—No ens apartem de la qüestió. Vostè ha cregut això de mi? No em digui que no!

EUGENI.—Veurà...

MARIA.—Sí! I no sols vostè; qualsevol que hagués presenciat l'escena d'aquesta tarda amb aquell perdut! Doncs, bé. Aquell home, no ho oblidi, no és res meu. Ho sent ben bé? Res, absolutament!

EUGENIA.—Maria! Què diu? Però això és cert?

MARIA.—Sí; aquell miserable va sorpendre la bona fe i candidesa d'una joveneta enamorada, d'un avi que ja no hi és, i de mí, que de molt nena vaig tenir que començar a guanyar-me la vida i portar la càrrega de la casa al morir els meus pares.

EUGENIA.—Així es tracta...

MARIA.—De la meva germana, a qui he tingut de fer de mare, encara que no ens portem més de cinc anys. Aquest perdut que vostè ha vist, s'hi va casar, deu fer-ne-uns quatre, després de poc temps de relacions. Aleshores, ell treballava. Es caixista i es guanyava bé la vida, potser perquè d'altra manera no s'hauria casat amb la Lluïsa. Però un cop casat ja va ésser un altra cosa. Va començar a fer el boig; a no voler treballar... A beure... Sempre amb amics de la seva llopada... Fins a atrevir-se a proposar a la meva germaneta que...

EUGENI. — No segueixi, Maria; que ho comprenc tot!

MARIA.—I començaren els disgustos forts. Li donava mala vida continuament. Li pegava —que d'això crec que li vé l'ofec a l'avi, perquè vivíem junts—fins que un dia, Déu o el diable li va tocar el cor, i va fugir, deixant a la meva germana amb una criatureta de bolquers... Miserable!

EUGENI.—Maria...

MARIA.—No; deixi'm. Vostè no sap com l'ànima s'asserena, poguent contar aquestes misèries a una persona, que sent com li batega el cor al ritme de les nostres penes.

EUGENI.—Maria...

MARIA.—Passo per alt molts dolors i moltes llàgrimes. La meva germaneta dolorida, desesperada, se'n va voler anar a servir a Manresa. Hi tenim uns parents de lluny. Allí va tenir la sort de conèixer a l'Avelí, un minyó forjador, fort com una enclusa i amb un cor d'àngel. S'estimaren i amb la fretura d'un honrat amor es van posar a viure junts, fent creure a tothom que es casaven, que fins la petitona ha anat creixen convençuda de que l'Avelí és son pare. Si la veiés és rossa com un fil d'or, l'angelet. Deixi'm el mocador, Eugeni!

EUGENI (*Li dóna el mocador.*)—Per Déu, Maria, no segueixi...

MARIA (*Eixugant-se els ulls.*) — No... Si és igual... Fa un any, quan més tranquils estàvem, que fins ens havien dit que era mort, aquest poca vergonya va sortir, jo crec que de l'infern, i va començar a marejar-nos dient que ens pendria la nena, pobreta; i se l'emportaria amb ell no sé on, i jo, perquè no se l'emportés, que la meva germana s'hauria tornat boja de dolor, i com ells són pobrets, li he estat donant tot quant he pogut dels meus guanys.

EUGENI.—Canalla!... Canalla!

MARIA.—Fins que al proposar-me vostè l'altre dia aquesta comèdia, vàreig pensar que així podria fer-me amb les cinc mil pessetes que em demanava per anar-se'n per sempre i no reclamar sa filla. Lo demés ja ho ha vist. (*Sanglotant.*) Ara vostè... pobreta! Si la meva mare ho veiés... no la deixis mai, va dirme... encara em sembla que la veig, i dels seus ulls de febre dues llàgrimes m'espurnaren el rostre...

EUGENI.—No plori, no és just això...

MARIA.—No, si no s'hi pot fer més.

EUGENI.—Es la vida... No em veu a mi? (*Commogut que si no se'n donés vergonya ploraria.*)

MARIA.—Sí, Eugeni, sí que el veig! Com li agraeixo!

EUGENI.—No hi ha que encaparrar-s'hi, dona.

MARIA.—Sí, ja ho sé que vostè no creu en les dones, ni té cor... ni pot enamorar-se de cap... ni és capaç d'estimar... ni de sentir una passió, ni de mirar-se dintre el mirall de la nineta dels ulls d'una dona que li digués: «No ho creus, Eugeni, que t'estimo bojament?» Perquè encara que ets un cap aixelabrat, ets noble, ets bo, que tens una ànima de nen, embolcallada amb el cos d'un home generós i digne, d'un home vertader.»

(*Recomano aquesta escena fins aquí: sense un crit, intensa, deu fer-se tota ella amb el rostre i els ulls, del cor i del cervell no cal parlar-ne; sense bellugar-se només que lo imprescidible; és el que cinematogràficament se'n diu un primer terme.*)

EUGENI.—Sí, això sí que ho crec... però és que d'aquestes dones, Maria, tan dones... no en queden gaires... al menys jo no en conec cap.

MARIA.—No sigui exagerat, per Déu!

EUGENI.—Li dic sincerament, les que jo conec no ho són així, són com...

(*Se senten grans colps a la porta de ferro i moltes veus i alegrois.*)

ELENA (*Dins.*)—Som nosaltres, obriu!

EUGENI.—Aquí les té.

MARIA.—La senyoreta Santelm!

ANDREU (*Dins.*)—Obriu! Obriu! Obriu que volem entrar!

MARIA.—Que vénen a dur el palmó?

EUGENI.—No ho cregui, aquest sempre porta els gegants.

ANDALET, *sortint*

ANDALET.—Què són aquests crits? Que ja ha arribat la repartidora?

ANDREU.—Obriu, que ja sabem que hi sou.

ANDALET.—Què faig, don Eugeni; obro?

MARIA.—Me'n vaig, que no els vui veure, no tinc ganes de sentir les seves nicieses.

EUGENI.—Pensi que ens vénen a cercar per a anar a passeig.

MARIA.—Per això mateix que ja em vagarà de sentir-les.

EUGENI.—Es a dir que se'n va?
MARIA.—Sí.
EUGENI.—Maria?
MARIA.—Què? (*Ràpidament. Ella espera l'esclat; ell fa una petita interrupció i diu:*)
EUGENI.—Res, ara res!

(*No ha vingut l'esclat i ho paga l'Andalet.*)

MARIA.—Obri, Andalet, que no sent que truquen! Que fa aquí encantat, ensa: ah! (*Fa mutis ràpid a rebotiga.*)
ANDALET.—Ja ho crec que truquen i que aviat respondran.

Surt Donya SANDÀLIA *de la rebotiga com una esperitada*

SANDALIA.—Què diu? Què diu, que són elles! Ja ho han dit que foren puntuals. Si encara no han tocat les onze.
ELENA (*Dins*).—Vaja, que ens voleu retratar.
SANDALIA.—Per Déu, cuiti, obri Andalet.
EUGENI.—Obra, obra.
SANDALIA.—Ai, sí! (*Desesperada, volent obrir la porta.*)
ANDALET.—Esperi's, dona, que sembla la fera Corrúpia.

Obra Andalet i entra en primer lloc ELENA, LOTA *i* TINA *darrera* ANDREU

ELENA.—Ola, noi, vaja. (*A les Pladevall.*) Aquí la teniu.
LOTA (*Corrent a abraçar-la.*)—Dàlia!
TINA (*Id.*)—Dàlia!
SANDALIA.—Nenas! Oh! Qué formoses! Senyoretes.
LOTA.—Tu estàs en el mateix «plan».
TINA.—Igual.
ANDREU.—No direu que no hem estat puntuals.
ELENA (*A Eugeni*).—No sé si us coneixíeu, vosaltres? (*Per les Pladevall.*)
EUGENI.—No recordo...
ELENA (*Fent les presentacions.*)—Carlota i Cristina Pladevall. Lota i Tina, vaja. Dues bones amiguetes. (*A elles.*) El Doctor D. Eugeni Martí, un excellent amic. (*A ell.*) No diràs, eh? A tot senyor, tot honor!
EUGENI.—Tu sempre et saps situar molt bé, Elena.
LOTA.—Ella sempre en el «plan» just. (*A Eugeni, amb molta desinvoltura.*) Tu no et recordes de mi? Noi?
EUGENI (*Fa un estrany.*)—No, noia; no me'n recordo.
LOTA.—Sí, home; ens vàrem banyar a s'Agaró un dematí ara fa un any. Et recordes, Tina, el dia que vàrem tenir «plan» amb els Comtes de Santa Rita de Càzia?
TINA.—Veuràs, noia...
LOTA.—Ah! Però noi, en aquest «plan» et trobo canviat.
EUGENI.—Es que ara tu em veus vestit, noia.
ELENA.—I tu el devies veure en trajo d'Adam i sembla un os.
EUGENI.—Un os, però sense carbasses.
ELENA.—No comencem. (*A Andreu.*) Ho veus, per culpa teva, pare carbasser!
ANDREU.—A mi no m'emboliquis, tu!
SANDALIA.—Ai, les meves nenes... senyoretes!
LOTA.—Ah! Però avui portem un «plan» fantàstic. Dàlia, avui anirem a Marycel. Tenim el «plan» de seguir totes les atraccions. Les muntanyes russes...
SANDALIA.—No, això no; que jo em marejo.
ANDALET.—Me li dóna l'histèric i va a parar a les hortes de Sant Bertran.
LOTA.—Es un «plan» deliciós, veritat, Tina?
TINA.—Veuràs, noia...
LOTA.—Ah! El mateix que demà, tenim un altre «plan» magnífic, amb els papàs i els de la Elena, però no el podem dir, veritat, Tina?
TINA.—Veuràs, noia...
LOTA.—També vindran les de Verdugo Amable, amb els seus cotxes i el senyor Gassol, que també és un «plan».
ELENA.—Farem una caravana.
LOTA.—Avui no han pogut venir perquè ja tenien «plan».
ELENA (*A Tina.*)—Què hi dius, tu?
TINA.—Veuràs, noia...
LOTA.—Doctor, presenta'ns al teu papà.
EUGENI.—Amb molt gust.
TINA (*Al passar Eugeni pel seu davant.*)—Com que està tan callat, vostè...
EUGENI (*Escarnint-la.*)—Veuràs, noia... (*Fa mutis a la rebotiga.*)
LOTA.—Ah! Dàlia, et portem, perquè la copiïs, aquella lletra anglesa del «Broadway Melody», però ens la tens de tornar aquest vespre mateix.
SANDALIA.—La copiaré ara de seguida, gràcies.
EUGENI. (*Sortint a la porta de la rebotiga.*)—Diu el papà que entreu si us plau.

(*Mutis Elena, Andreu, Lota i Tina pel foro.*)

SANDALIA (*A Andalet.*)—Em faria el favor d'una mica de paper.
ANDALET.—Dins d'aquesta carpeta en trobarà.

(*Donya Sandàlia se n'hi va. El Vigilant truca a la porta del carrer.*)

VIGILANT.—Andalet, em voleu donar una tauleta d'aspirina? Es per al senyor Ramon del forn que té de treballar i té migranya.
ANDALET.—Vaig. (*Donya Sandàlia va copiant. L'Andalet agafa el sobre i obre la porta del carrer.*) Teniu. (*Al Vigilant.*)
VIGILANT.—Pobre home, està com boig. (*Desapareix.*)

(*L'Andalet es queda al carrer.*)

SANDALIA.—On hi deu haver paper secant? (*Regirant la carpeta en l'interior hi troba la lletra escrita en el primer acte per Eugeni, dirigida a son pare, i que impensadament s'ha quedat allí.*) Eh! Sr. En Pere Martí i Camasec. Present. (*Sortint de l'escriptoriet.*) Aquesta lletra és per D. Pere! Qui li deu haver posat aquí... oh! I potser és urgent. (*Se'n va amb ella a la rebotiga.*)
ANDALET. (*Segueix al carrer.*)—A dormir, ja, senyora Quima... Vaja, bona nit... (*Se sent picar una estora a la vorera del carrer.*) Escolta nen, digues a la mama que també s'en podria anar al Tibidabo a espolsar l'estora de l'escala, que hi han molts estrepotcocos.

Don PERE *surt seguint a donya* SANDALIA *per la rebotiga*

PERE.—Què vol? Què té? Per què em fa sortir? Que li vol tornar a agafar allò?
SANDALIA.—Es que he trobat... i allí dins hi ha massa gent... (*Amb molt misteri.*)
PERE.—Què ha trobat?
SANDALIA.—Una lletra per vostè... i potser...
PERE.—Una lletra? De quant és?
SANDALIA.—Tingui. (*Donant-li.*)

PERE.—Ah! Caram! Eh? Si, això és per mi... Senyor en Pere Martí i Camasec. Present... Eh! Però si això és lletra del noi, sí, sí, és clar que ho és; quin misteri és aquest! (*L'obra i es troba amb la lletra que l'Eugeni va escriure el primer acte, la va llegint per ell, no dient més que:*) Què! Ah!... Ai, grandíssim! Si ja ho deia jo... si ho veia venir... «Vui ésser un home, un bon metge i un fill digne d'un pare com tu. Eugeni.» Eugeni! (*Cridant deforadament.*) Eugeni! Eugeni!

SANDALIA.—Que es torna boig, D. Pere!

PERE.—Vagi-se'n! Vagi-se'n del meu davant que sóc capaç d'assessinar-la, marmota!

ANDALET (*Entrant.*)—Què passa?

VIGILANT. (*Id.*)—Què té?

PERE (*A Andalet.*)—I vostè, no entri. (*Al Vigilant.*) Ni vostè; que aquí no hi ha més autoritat que la meva! Eugeni! Ai! Ai! El reuma; si no em fereixo avui, no em feriré mai més. Poca vergonya! (*Amb la lletra a la mà.*)

SANDALIA.—D. Pere, tingui coneixement!

PERE.—Calli! Riure's de mi! De mi! Sóc capaç de...

EUGENI, *sortint de la rebotiga i comprenent-ho tot, amb molta serenitat*

EUGENI.—Papà.

PERE.—Tu, tu m'has escrit això? Eh?

EUGENI.—Que t'he de dir, papà; diga'm el que vulguis.

PERE.—Mal fill! Mal fill! No sé com... (*Aixecant el bastó en l'aire, diu a Donya Sandàlia.*) Prengui'm el bastó, idiota, que tinc por de fer-li mal i és el meu fill, és el meu fill, que no ho veu?

MARIA, *sortint de la rebotiga*

MARIA.—Sí, papà; el seu fill, que l'estima com no el pot estimar més.

PERE.—I tu... i vostè, Rosaura o Maria, o lo que vulgui... qui és vostè?

MARIA.—Jo, no em renyi, don Pere, sóc... sóc la veïna del terrat.

EUGENI.—No, papà; això ho ha estat fins avui, des d'ara en endavant serà la meva muller, si tu dones el consentiment.

MARIA.—Eugeni meu.

EUGENI.—Rosaura meva! Ai, no, Maria! Maria del meu cor. (*S'abracen.*)

PERE.—Però que us penseu que això és Andorra? Per qui m'esteu prenent?

MARIA.—Pel pare més bo del món.

PERE.—M'heu enganyat! Enganyat; mereixeries...

EUGENI.—Ja t'ho contaré tot i ho compendràs, papà...

PERE.—No vui compendre res... no sé quin sant em deté... I aquesta dona sense agafar-li l'histèric que jo ara em desfogaria amb ella; reïra! (*Per Donya Sandàlia, que està esfereïda.*)

SANDALIA.—Amb mi, D. Pere?

PERE.—Vagi-se'n del meu davant. Plega Déu de Rostolls!

Abans de sortir de la rebotiga, ELENA, LOTA, TINA *i* ANDREU *se senten dins.*

ELENA.—Però que no ens en anem?

ANDREU.—Que es fa tard!

PERE (*Als nois.*)—Pts... ara dissimulem que no m'agrada donar greix... però després...

ELENA (*Sortint seguida dels demés.*)—No tindrem temps de res.

EUGENI.—Comenceu a passar que ja venim.

LOTA.—Oh! Dàlia, serà un «plan» fantàstic.

ANDREU (*A Tina.*)—I tu que?...

TINA.—Veuràs, noi!

(*Tots han fet mutis per la lateral dreta menys D. Pere, Maria i Eugeni.*)

PERE. (*Agafant als nois.*)—Veniu aquí... i vui que us caseu de seguida.

EUGENI.—Sí, papà.

PERE.—I si teniu una filla que es digui Rosaura.

MARIA.—Es dirà Rosaura.

PERE.—Però després... però després...

ANDALET (*Des del llindar de la porta.*)—Que els estan esperant, Don Pere.

PERE.—Ja venim. Però després... té, fill meu, té, ja portes forces diners.: que no vull que fessis un ridícol... (*Treient un feix de bitllets de la cartera.*)

EUGENI.—Sí, pare meu, sí, porto forces diners, i a més porto el que no es paga amb tot l'or del món. Dos cors, el teu i el de la meva Maria.

MARIA.—La veïna del terrat.

FI DEL SAINET

Barcelona, setembre 1930.

ANY XIII (SEGONA ÈPOCA) Barcelona, 25 d'octubre de 1930 Núm. 326

LA ESCENA CATALANA

SUBSCRIUCIÓ: Un semestre, Fora: 5'50 ptes. No s'admeten subscripcions per l'interior

Administració: Tapineria, 4 : LLIBRERIA BONAVIA : (Telèf. 17325)